

Kritično v preteklost, optimistično naprej

Bliža se konec polletja in kljub temu, da letos po več letih ob trimesečju nismo računovodsko pregledovali rezultatov poslovanja zaradi novih zakonskih predpisov, nas vseeno zanima, kaj smo v tem času dosegli in kakšne so perspektive gospodarjenja do konca leta.

Plan pridobivanja novih naročil in na osnovi njega izdelan dinamični plan mesečnega fakturiranja v dolarjih sta vodili za letošnjo eksterno realizacijo, ki bi ob koncu leta morala znašati nekaj nad 100 milijonov dolarjev, da bi pokrila vse tekoče stroške in dolgove, ki se nam vlečejo iz preteklosti, nikakor ne preveč uspešnih let.

Kako težko je v sedanjih časih izdelati plan, ki bi ustrezal zgornjim zahtevam, vedo le redki, saj nas uničujoča inflacija naravnost prisiljuje, da ne moremo nič več planirati v naši nacionalni valuti, temveč moramo tudi tukaj klicati na pomoč vsemogočni dolar, ki ohranja realno vrednost plana in planerje ščiti pred očitki, da plani veljajo le nekaj mesecev ne pa celo leto (kar ob tako visoki in popolnoma neznani stopnji inflacije vsekakor ni krivda planerjev).

Tržno gospodarstvo je vsekakor velik napredek v našem doslej preveč negospodarskem sistemu in obenem tudi zelo zahteven projekt, saj se mora bistveno spremeniti vsa doseđanja miselnost, ki nam je dovoljevala lagodno delo ob seveda tudi izjemno požrtvovalnih in delavnih posameznikih, ki so vseskozi uspešno opravljali svoje naloge.

Litostroj se je moral že vseskozi prilagajati tržnim zakonitostim, zato nov veter v gospodarskih tokovih ne bo bistveno vplival na naše nadaljnje delo.

Vse od začetka leta smo morali poleg izpolnjevanja planskih nalog izredno veliko časa ter strokovnega angažiranja posvetiti reorganizaciji podjetja, da bi novi programi in sektorji zaživel čim bolj učinkovito in upravičili svoj obstoj.

Količinski plan za letos je nekaj nad 3 % višji od realizacije v preteklem letu. Odstotek ni visok, vendar je odvisen od znižane teže naših proizvodov, ker je v njih vgrajeno večje znanje ter tehnična izpopolnjenost naših izdelkov: to sicer znižuje težo,

obenem pa povečuje vrednost, kar mora biti tudi v bodoče cilj naše proizvodnje.

Ob prizadevanjih za učinkovitejšo delo, zmanjšanje stroškov, večjo inovativnost ter prilagajanje trgu pa se število zaposlenih vedno bolj znižuje, na žalost pa tudi takšnih kadrov, ki so nam zelo potrebni. Plan zaposlenih je letos kar 4 % nižji od števila v letu 1988, kljub temu, da je bil tudi lani precej nižji od prejšnjih let. Tudi na tem področju se pozna, da so pričele delovati tržne zakonitosti.

Pri analizi petmesečnih rezultatov ugotavljamo, da smo po posameznih programih poslovali bolj ali manj uspešno. Rezultati dela naj bi bili v tem času že kar krepko vidni, vendar le ne gre vse tako gladko, kot smo predvidevali.

Določenih programov v teh mesecih še nismo imeli popolnjenih z naročili, zato so težko pričakovani rezultati vprašljivi, ker ima vsako naročilo določen rok izdelave. Roke pa zadnje čase z ozirom na prejšnja obdobja precej skrajšujemo, kar bo imelo pri trgovanju z našimi kupci verjetno precejšen vpliv na povečanje povpraševanja po naših izdelkih.

Pri primerjavi uspešnosti poslovanja ugotavljamo, da smo v tem obdobju dosegli 36 % letnega količinskega plana oz. 88 % lanskoletne istodobne realizacije. Realizacijo fakturiranja spremljamo tedensko in so z njo redno seznanjene vse vodilne strukture podjetja. Na podlagi tekočih obveščanj je možno pravočasno ukrepati in zagotoviti izpolnitev planskih nalog, seveda v primerih, če je to kolikortoliko mogoče.

Dinamični plan fakturiranja po mesecih je, kot je v uvodu omenjeno, izdelan v ameriških dolarjih, spremljamo pa ga v dinarjih, preračunanih po dnevnih tečajih. Tako spremljan dinamični plan smo dosegli 61 % in je izpad finančne realizacije kar precejšen. Vzrokov za izpad je več, ti so predvsem objektivne narave. Že ne-

kaj časa imamo pripravljenih za odpremo večje število reduktorjev in druge opreme za Sovjetsko zvezo, vendar ne dobimo odprtja akreditivov, da bi lahko izdelke fakturirali. S tem nam je izpadlo več milijonov klirinških dolarjev fakturirane realizacije.

Za finalizacijo določenih izdelkov nimamo delov domačega trga in uvoza. Dobava polizdelkov in izdelkov ne bi bila problematična, če bi jih lahko plačali, vendar smo nelikvidni in zato tudi naših proizvodov ne moremo izgotoviti.

V obdobju od januarja do maja 1989 smo na konvertibilnem področju fakturirali preko 4 milijone ameriških dolarjev in na klirinškem trgu okoli 9 milijonov klirinških dolarjev.

Število zaposlenih se iz meseca v mesec zmanjšuje in je za 1,7 % manjše od števila v lanskem decembru. V tem številu niso več upoštevani zaposleni iz Srednje šole tehničnih strok Franca Leskoška-Luke.

Kljub izrednim prizadevanjem vseh programov in sektorjev rezultati res niso najboljši, vendar upamo, da bomo z določenimi avansi in vračili tujih kreditov v poletnih mesecih izboljšali likvidnostno stanje in s tem pridobili finančna sredstva, ki bodo omogočila nabavo prepotrebnih vgradnih materialov. Finalizacija se bo znatno popravila, sicer pa je znano iz prejšnjih let, da se v drugem polletju poveča proizvodnja in da se izboljšajo finančni prilivi.

Že sedaj pa moramo misliti na naslednje leto in še naprej ter pridobiti naročila za popolnitev proizvodnih programov, predvsem tistih, ki imajo daljše roke dobav.

Novo organizirano podjetje mora biti vsekakor mnogo učinkovitejše kot pa prejšnji, preveč razdrobljeni sistem proizvodnje.

Združeno bomo premagali trenutne težave, ki nas tarejo, in do konca leta nadoknadili vse izpade ter dosegli planske naloge.

H. Bratkovič

Zahteven prehod v podjetništvo

In kako naprej?

Zakon o podjetjih in reorganizacija DO Litostroj v enovito podjetje terja vrsto organizacijskih sprememb, sprememb delovnih navad, medsebojnega razumevanja in spoštovanja; le tako bomo lahko dosegli skupne cilje.

V tem času se postavljajo z nastopajočo problematiko in povečano odgovornostjo v ospredje boljša organiziranost, večja izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, kontinuirana zasedenost, zmanjševanje stroškov, varčevanje z vsemi vrstami režijskih materialov in energij, delovna disciplina itd. Zato so cilji usmerjeni v večjo motiviranost vseh sodelavcev, v večjo učinkovitost, novo poslovnost podjetništva in predvsem usmeritev sredstev v prave namene. Tedenski, mesečni in četrtletni plani morajo biti pripravljene tako, da bodo zagotavljali planirano količinsko realizacijo, fakturiranje in prilive z obvladovanjem vseh odlivov.

Spoprijemamo se s tržnim gospodarstvom, prenojo podjetja, novo mikroorganizacijo po programih dejavnosti in sektorjih, ki pomeni tudi prenojo na področju kadrovske politike. Proizvodni odnosi terjajo spremembe z vso osebno odgovornostjo slehernega zaposlenega in postopno vračanje »poslovodske« mentalitete v proizvodni proces. Prehod v podjetništvo bo težak, kajti socializacija in navidezna demokra-

Kdo bi lahko napisal članek o trenutnem stanju v podjetju?

Pomen informacij in obveščanja

Ob reorganizaciji podjetja so se prekinili nekateri že utečeni informacijski kanali, zato ni čudno, da ljudje tarnajo, da ne vedo, kaj se dogaja v podjetju, da je bila reorganizacija izvedena prehitro in brez predhodnih bolj domišljenih priprav.

Kakorkoli že je, resnici na ljubo moramo priznati, da je ob prenehanju mandata vrsti samoupravnih organov in komisij ter občutnemu skrcenju delegatskega sistema v Litostroju občutno skrčen tudi krog informiranih delavcev. Če k temu dodamo še staro prakso, da informacije prepočasi prehajajo od informiranih k neinformiranim, potem se lahko resnično vprašamo, koliko smo sploh informirani.

Dodatna težava v informacijskih tokovih, ki je v zadnjem času izrazito prisotna, je obnašanje odgovornih delavcev kot nosilcev informacij.

Odgovorni kažejo malomaren odnos do sprotnega in resničnega informiranja delavcev in podcenjujejo sredstva informiranja, informacije se zbirajo v ozke kroge, češ da za to ali ono še ni dosežen dogovor, da podatki niso za uradno objavo itd., posamezni se izmikajo sprejemanju odgovornosti za posredovanje informacije, češ da mora to odobriti generalni direktor.

Vse skupaj nas navaja na pomislek, da se najodgovornejši vodstveni delavci v resnici ne zavedajo pomena pravočasne informacije, ki še kako, tako ali drugače, bistveno vpliva na delovno vzdušje.

Uvajanje neke vrste cenzur nad informacijami in sklicevanje na generalnega direktorja je lahko le posledica nesamostojnosti, negotovosti in nepoznavanja samoupravnih aktov o varovanju poslovne tajnosti. To je podobno obnašanju zveznih organov v sedemdesetih in osemdesetih letih glede varovanja podatkov o najetih tujih kreditih, potem nam je ta ista tujina, pred katero smo se varovali, posredovala točne podatke o obsegu informiranja v okviru podjetja, temveč tudi na to, da naša širša javnost ni zadostno informirana o Litostroju. Zgled bi nam morala biti mnoga druga podjetja, ki o svojih dosežkih in uspehih sprotno obveščajo ljudi. Ni malo naših prijateljev in zunanjih sodelavcev, ki si želijo čimveč informacij o nas. Toda najprej bi morali biti mi sami dobro informirani, da bi lahko informacije posredovali širši javnosti. Zato bi kazalo čimprej usposobiti redne informacijske tokove v vseh programih, sektorjih in dejavnostih in s tem dvigniti informiranje na višjo in kakovostnejšo raven. Da se to doseže, je nujno potrebna zavest o pomembnosti procesa informiranja. Potem se nam ne bi dogajalo to, kar se sedaj pogosto dagaja, da marsikaj o nas zvemo šele iz drugih časopisov ali televizije.

V. Živkovič

Motiv iz pločevinarne (Foto: E. L.)

kaznic. Narejeni bodo novi sezname zaposlenih upravičencev za rdeče in zelene izkaznice in uporabnikov zunanjih telefonskih linij, v pripravi je tudi nov interni telefonski imenik.

- Sektor za informatiko in organizacijo (SIO) pripravlja skupaj z ZSE razdelitev malic z zamikom in časovnim razporedom upravičencev, ki naj bi se pričel izvajati s 1. VII. 1989. Sedenje izgube delovnega časa zaradi preobremenjenosti na posameznih delilnih mestih se prevelike.

- Delovna skupina bo do 1. 1. 1990 pripravila sistem nagrajevanja v podjetju.

- SIO je pripravljala pooblastila za direktorje in vodje P/D/S, Poslovnik o delu samoupravnih organov in Pravilnik o organizacijskih predpisih.

- Kadrovski sektor je posredoval v razpravo pravilnik o izobraževanju.

Na Stanovanjskem področju se uvaja nova stanovanjska politika, zato so P/D/S v okviru potreb po deficitarnih kadrih dolžni na osnovi kriterijev in meril z opisi del in nalog opredeliti potrebe po kadrovske stanovanjih.

- DSP bo razpisal kredit za nakup stanovanj, po polletnem obračunu poslovanja pa tudi za posojila za adaptacijo.

Pojavlja se še vrsta vprašanj, kako in kam z arhivi dosedanjih tozdrov, obrambnimi načrti. Kaj narediti s fotokopirnimi stroji, katerih je v podjetju 24, sedmih različnih proizvajalcev (6 je najetih, 5 predlaganih za odpis); težave so z vzdrževanjem in rezervnimi deli. Zato je nujno sprejeti ustrezne sklepe in postopno preiti na tipizacijo fotokopirnih strojev v podjetju.

(Dalje na 2. str.)

Nova organiziranost samoupravnih organov

Izvoljen predsednik DS podjetja

Po uspešno izpeljanih volitvah v sredini maja se je 31. maja sestal novoizvoljeni delavski svet na ustanovni seji. Tokrat smo skladno s statutom izvolili bistveno manjše število delegatov. Sedaj imamo 25-članski delavski svet, ki ga sestavljajo delegati iz vseh organizacijskih enot Litostroja.

Na majskih volitvah smo imeli Litostrojčani prvič možnost voliti delegate oz. člane v svete enot na odprtih kandidatnih listah. Kljub nekaterim bojaznim, da bodo zaradi odprtih kandidatnih list pri volitvah nastopile težave, je bil rezultat volitev dober. Od 4213 volilnih upravičencev je glasovalo 3415 ali 81,06 %. Glasovanja se ni udeležilo 798 delavcev ali 18,94 % (vzroki so bili predvsem odsotnost zaradi bolniške, službenih potovanj in dopustov). Delegati delavskega sveta so na ustanovni seji obravnavali poročilo o delu delegatov v minulem obdobju. Iz poročila je bilo razvidno, da so osrednjo skrb skozi cel enoletni mandat namenjali gospodarjanju v podjetju, predvsem spremljanju izpolnjevanja plana in likvidnost žiro

računa. Hkrati pa je delavski svet tekoče spremljal in vzpodbujal priprave na reorganizacijo podjetja, ki je bila sicer formalno izvedena s sprejemom statuta na referendumu v februarju 1989. V nadaljevanju seje so delegati izmed sebe predlagali in s tajnim glasovanjem izvolili predsednika in namestnika predsednika delavskega sveta. Za predsednika je bil s strani delegatov ponovno predlagan Franc KRAJNC, ki je to funkcijo uspešno opravljal že v minulem mandatu. Za njegovega namestnika je bil izvoljen Ivan NEMANIČ iz programske enote Industrijska oprema. Na seji so delegati imenovali tudi izvršni odbor delavskega sveta podjetja. Za predsednika je bil imenovan Pavao HAJDINJAK, dipl oec., za njegovega

namestnika pa Franc KOSTEVC, organizator iz programa ulitkov in modelov. Samo dva dni kasneje so se delegati zbrali na prvi redni delovni seji, na kateri so med drugim obravnavali in sprejeli poslovnik o delu organov upravljanja. S tem aktom se ureja delo delavskega sveta podjetja, njegovih izvršilnih odborov, delnih zborov delavcev in drugih organov upravljanja. Ker pa je z reorganizacijo podjetja povezana tudi reorganizacija načina dela oz. organiziranosti samoupravnih organov, je delavski svet sprejel novo shemo organiziranosti samoupravnih organov podjetja. Hkrati pa so bili sprejeti tudi sklepi o načinu dela stalnih in občasnih komisij ter drugih organov delavskega sveta.

Pomembna novost v načinu organiziranosti je nastala pri komisiji za delovna razmerja oz. pri disciplinski komisiji. Do sedaj smo imeli ti dve komisiji, tako kot sicer tudi druge, imenovane pri delavskih svetih toz-

Ustanovna seja delavskega sveta podjetja 31. maja letos (Foto: M. Javoršek)

dov oz. delovnih skupnosti. Odslej pa bo npr. pristojnost komisije za delovna razmerja prenešana na svet enote, ki deluje v primerih iz delovnega razmerja po pravilniku o delovnih razmerjih, pri delavskem svetu podjetja pa je imenovana drugostopenjska komisija za delovna razmerja, ki je pritožbeni organ (doslej je bil to delavski svet tozda). Prav tako ne obstajajo disciplinske komisije po enotah, temveč je ta prvo in drugostopenjska imenovana na nivoju podjetja. Drugostopenjska disciplinska komisija je prav tako pritožbeni organ. Skratka, novosti na področju samoupravne organiziranosti je veliko. Delo zlasti omenjenih komisij bo v začetku oteženo, ker še ni bilo sprejeto besedilo spremenjenega Zakona o delovnih razmerjih in iz njega izhajajočega pravilnika.

S. Mrkun

Delegati delavskega sveta so s tajnimi volitvami izvolili za svojega predsednika Franca Krajnca

Predlog sprememb v sistemu stimulacij

Nagraditi uspešne

V zadnjem letu se je obseg stimulativnega dela osebnega dohodka postopno in vztrajno povečeval, tako da v zadnjih mesecih predstavlja pri povprečnem normskem delavcu že preko 60 odstotkov osebnega dohodka, pri delavcih v režiji pa 47 odstotkov. Poleg tega pa so bile stimulacije med delavci dokaj izenačene in kot takšne niso več izpolnjevale svojega poslanstva in stimulirale delavcev za boljše in uspešnejše delo ter pri osebnih dohodkih vzpostavljale pomembnejše razlike med dobrimi ter slabimi delavci. To pa je tisto, za kar smo se vsi — žal pa očitno zgolj deklarativno — ves čas zavzemali. To spoznanje ter drugačne (radi rečemo podjetniške) osnove, iz katerih naj bi izhajali pri našem nadaljnjem delu in poslovanju, je pripravilo vodstvo podjetja do predloga in zahteve po spremembah ter popravkih sistema stimuliranja. Drugačni sistem naj bi znižal obseg stimulacij, ki so postale prevelike, dosegli pa naj bi tudi večjo diferenciacijo med delavci. Uspešnejši delavci bi bili na osnovi boljše (skupinske in individualne) ocene bolje nagrajevani, manj uspešni pa slabše, vendar pa jim bo hkrati dana možnost, da si z izboljšanjem svojega dela popravijo tudi svoj osebni dohodek (tekoče in sprotno prilagajanje skupinskih in osebnih stimulacij).

Sedaj se uspešnost delavca ugotavlja na dveh nivojih, kolektivnem in individualnem, predlog sprememb pa uvaža nov — tretji nivo skupinske stimulacije. Ta naj bi se praviloma ugotavljala na ravni vodstva programa oziroma sektorja na osnovi kriterijev, ki bodo prilagojeni posameznim skupinam v sektorju ali programu in ne bodo določeni v naprej. Osnove za določanje kriterijev naj bi bili cilji in programi poslovanja posameznih sektorjev oz. programov, katere bo program ali sektor določal sam. Predvidoma naj bi se skupinske stimulacije določale mesečno ali pa četrletno. Kolektivno stimulacijo bi za posamezni program/sektor določalo vodstvo podjetja. Osnovni kriterij bi bil za posamezne programe izpolnjevanje planskih obveznosti, za sektorje pa fakturirana realizacija podjetja. Določanje individualne stimulacije bo različno za normske in režijske delavce. Pri normskih delavcih bo še v naprej v veljavi načelo normskega dosega (tako količinskega kot kakovostnega), predvideno pa je znižanje normskega presega. Možna varianta zmanjševanja tega presega je, da naj bi se obstoječi korekcijski faktor na razpisane norme ure zmanjšal iz 0,85 na 0,75. To znižanje ima za cilj predvsem zmanjšanje vpliva norme na osebni dohodek,

omogočalo pa bi tudi določanje realnejših norm, ki so, takšne kot so v večini primerov, popolnoma ne-realne! Postopno naj bi (morda) tudi povsem ukinili normo kot faktor, ki vpliva na nagrajevanje delavcev. Ostala bi le še kot realen kazalec za ugotavljanje zmogljivosti ter za planiranje. Zaradi takšnih (bolj daljnosežnih) ciljev se tudi pri normskih delavcih dodaja osebna ocena predpostavljenega, ki naj bi, v kolikor se bo to izkazalo kot izvedljivo in ustrezno, postopoma pri nagrajevanju izrinila oziroma nadomestila normski doseg. Pri režijskih delavcih naj bi se držala osebna ocena, ki pa naj bi se, vsaj tako zahteva vodstvo, oblikovala bolj prosto kot se je dosedaj ter brez vnaprej danih kriterijev. S tem bi bil neposrednim vodjem dan večji vpliv ter večja moč, kriterije bi si postavljali sami ter bi jih lahko tekoče prilagajali. Menim, da se vsi zavedamo, da je to lahko dokaj tvegana poteza, ki poleg ostalih težav (objektivnost posameznih vodij) predstavlja tudi plodna tla za šopirjenje samovolje posameznikov. V celoti naj bi se obseg stimulacij v primerjavi z obstoječim stanjem znižal — pri režiji naj bi v poprečju znašal 31 odstotkov osebnega dohodka, pri normskih delavcih pa 40 odstotkov. To pa pomeni, da bi se

del obstoječega obsega stimulativnega osebnega dohodka prenesel v njegov osnovni del z ustreznim zvišanjem vrednosti točke.

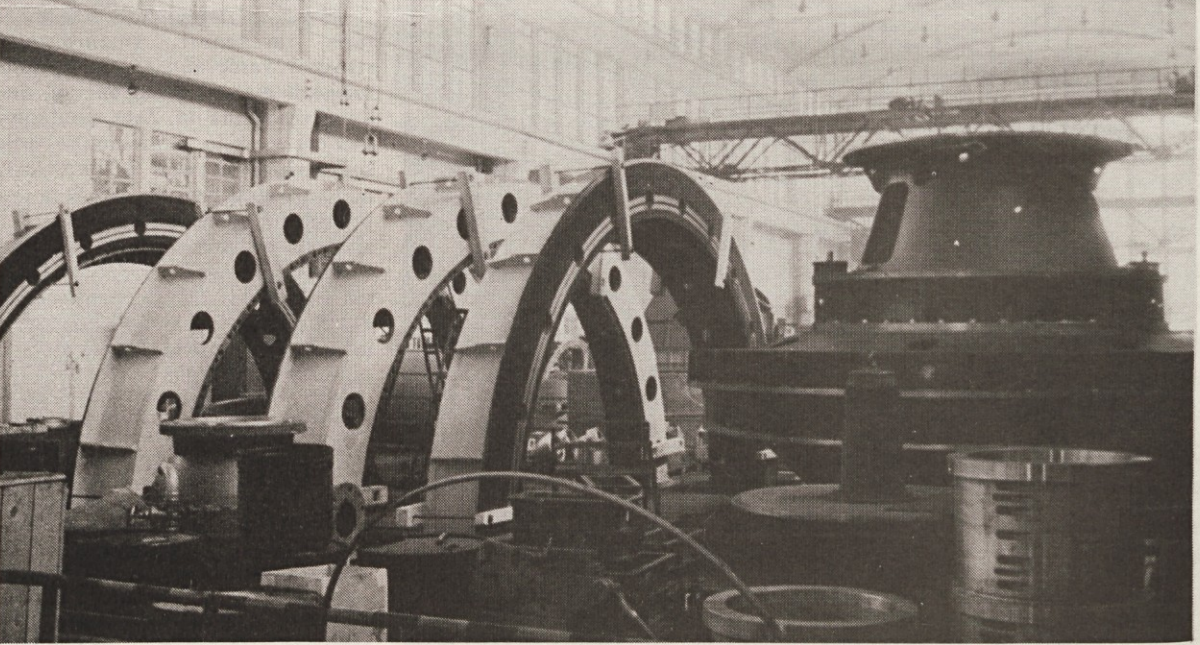
PREDLOG NOVEGA SISTEMA STIMULACIJ:		
Normski delavec v proizvodnji:		
	MOŽNI RAZPON	POVPREČJE
Kolektivna stimulacija:	0—10 %	7 %
Osebna ocena:	0—10 %	6 %
Normski doseg in kvaliteta:	/	do 27 %
		40 %
Režijski delavec v programu:		
	MOŽNI RAZPON	POVPREČJE
Kolektivna stimulacija:	0—10 %	7 %
Skupinska stimulacija:	0—15 %	8 %
Osebna ocena:	0—30 %	16 %
		31 %
Režijski delavec v sektorju:		
	MOŽNI RAZPON	POVPREČJE
Kolektivna stimulacija:	0—5 %	4 %
Skupinska stimulacija:	0—20 %	11 %
Osebna ocena:	0—30 %	16 %
		31 %

V sektorjih bo, kot je razvidno iz predloga, večji poudarek dan skupinski stimulaciji (na račun kolektivne), ki naj bi za sektorje delovala bolj stimulativno kot kolektivna, ki je za sektorje vezana na uspeh celotnega podjetja. Pri programih pa je v realizaciji plana programa kot osnovi za določanje kolektivne stimulaci-

je bolj neposredno čutiti vpliv celote delavcev programa na doseganje plana. Predvidene so tudi nekatere izjeme. Pri delavcih, ki lahko v precejšnji meri vplivajo na uspešnost našega poslovanja (skupine za projektiranje, razvoj in komercialo), je bil dan predlog, da se kriteriji za dolo-

čanje stimulacije natančno določijo ter da se ne postavlja omejitev pri razponu za skupinsko in individualno oceno, saj bi takšne omejitve v teh primerih lahko delovale destimulativno. Navedeni predlog je trenutno še v razpravi. Delavski svet podjetja je bil z njegovo vsebino ter cilji seznanjen na svoji prvi delovni seji 2. junija ter ga je sprejel kot informacijo in ga posredoval v nadaljnjo razpravo. Ker naj bi spremembe sistema stimuliranja čimhitreje zaživele, pa je bilo dogovorjeno, naj se v fazi razprave že oblikujejo predlogi in kriteriji za določanje skupinske stimulacije v sektorjih in programih. Razumljivo je, da bo v razpravi aktivno vlogo odigrala tudi strokovna služba, katere naloga pa bo, da že med samo razpravo, pač glede na odziv, naredi potrebne popravke. Ker vemo, da je nagrajevanje eno najbolj občutljivih, če že ne najbolj občutljivo področje, s katerim se srečujemo; pri raznih spremembah pa se radi počutimo prikrajšane in ogoljufane, zato upamo in priporočamo, da se bomo v čimvečjem številu ter plodno vključili v razpravo s pripombami, predlogi in kritikami. Kasnejše kritiziranje bo brez učinka! t.š.

Deli za HE Falo

Na posnetku so zgornji vodilnikov obroči, turbinski pokrov in podstavek nosilnega ležaja za HE Falo, ki so v fazi montaže. Žal še vedno nismo zagotovili potrebnih izdelkov iz domačega in tujega trga. (Foto: E. L.)

(Nadalj. s 1. strani)

... In kako naprej?

Posebno pozornost moramo posvetiti varčevanju z vsemi vrstami energij, transportnim stroškom (v maju so bili 72 milijonov din) in drugim storitvam — od znižanja naklade časopisa do tiskanja v litostrojski tiskarni, delitvi časopisa po P/D/S namesto pošiljanja po pošti. Po pošti bomo pošiljali časopis le upokojenecem, vojakom, štipendistom in poslovnim partnerjem. Potrebna je racionalizacija dela, večja kakovost; rezerv je še dovolj na vseh področjih naše organiziranosti. Spremeniti bomo morali odnos do dela, ocenjevati in vrednotiti opravljeno delo, se prestrukturirati, tam kjer bo to potrebno, nenazadnje izvajati restriktivne ukrepe.

V podjetju je potrebno zaposlene polno zaposliti ali preusmeriti na bolj produktivna dela. Podjetništvo bomo dograjevali sistemsko in ne z birokratskimi zavajanj ali politizacijo in ustvarjanjem konfliktnih situacij. Če želimo doseči podjetniško fleksibilnost, to ne pomeni opuščanja nekaterih poslovnih funkcij. Mi se moramo še v večji meri usposobiti za opravljanje vseh poslovnih funkcij, kar terja tudi večje sodelovanja in konkurenčnost z drugimi organizacijami — podjetji. Ob boljši likvidnostni situaciji v podjetju bi bilo to veliko lažje, kajti težko je ob blokadah realizirati postavljene cilje. Sil

Nehvaležna naloga

Komisija za delitev strojev in prostorov po programih, dejavnostih in sektorjih (v nadaljevanju P/D/S) je svoje zaključno poročilo pripravila v drugi polovici marca s priloženim programom preselitev v prvi polovici aprila in predložila program preselitev. Nato je bilo potrebno uskladiti nekatera nesoglasja. Glavna komisija podjetja je 25. maja sprejela poročilo komisije za delitev strojev in prostorov ter program selitev, delo pa bo usklajevalo še naprej.

Celovita zaokroženost

Dogovorjeni principi za delitev strojev in prostorov po P/D/S so bili:

- da je proizvodni prostor zaključen z enostavnimi in jasnimi mejami,
- da se prostorsko locira čim več funkcij skupaj (vodstvo, planiranje, ekonomika, kontrola in razvoj).

Pregledali smo predstavitev dejavnosti iz prejšnjih tozdov, delitev proizvodnih prostorov, strojev in pisarniških prostorov, obenem uskladili nadomestne prostore za preselitve. Te informacije so posredovali direktorji programov in dejavnosti ter vodje sektorjev na zborih delavcev.

Prostorska usklajenost je bila dosežena skladno z novo organiziranostjo v P/D/S, kjer ni prišlo do večjih sprememb in premikov, to je v programih TVN, PPO, PUM in dejavnostih VET, PTS in ZSE.

Kje in kdo po novem

- V sektorju NAB dva prostora zasede nadzor poslovanja (stalna inventurna komisija) in del sektorja za zagotavljanje kakovosti (SK).
- Sektor za organizacijo in informatiko (SIO, bivši POAE) se iz programa TVN preseli v kletne prostore IBM, s tem da sektor PROD bife za pogostitev poslovnih partnerjev preseli v vrhne prostore, materialno knjigovodstvo pa gre v Ekonomski sektor v PPO.
- Prostore SIO v TVN zasede splošni sektor, prostore pomočnika generalnega direktorja pa SIO in statistične Finančni sektor.
- Delitev ekonomskega in finančne-

- ga sektorja na dveh različnih lokacijah (PPO in TVN) ni najbolj posrečena, saj bodo tako otežene medsebojne komunikacije in povezanost operativnega dela. Obstaja alternativa rešitve problema, za katero pa se je treba še dogovoriti z vodstvom podjetja.
- Kadrovski sektor (KS) je dolžan preseliti stanovanjski oddelek v nadomestne prostore oddelka za propagando.
- Splošni sektor (SPS) mora preseliti Pravno službo v II. nadstropje TVN, enako vodstvo sektorja in splošne operative ter nekatere druge aktivnosti. Vojaške zadeve ostanejo na isti lokaciji.
- Vodstvo podjetja ter Sektor prodaje in raziskave tržišča (PROD) ostane na isti lokaciji s prerazporeditvijo prostorov, dogovorno začasno tudi za vodstvo programa HEO.
- Sektor za zagotavljanje kakovosti (SK) zasede prostora stanovanjskega oddelka in dela splošne operative (nad sindikatom).
- Inštitut (INST) zasede v celoti barako I., del prostorov v PROD (TRC) in 3 prostore ob skladišču rezervnih delov (skladišče 9).
- Program črpalnih naprav (ČN) zasede prostore Pravne službe, projektive dizelskih motorjev, vodstva montaže in barako II.
- Program industrijske opreme pa zasede preostale prostore v južnem prizidku objekta 005 (bivše Obdelave in IRRP) ter barako III.
- Program hidroenergetske opreme (HEO) ni tako zaokrožen, kot bi želeli.
- Vodstvo programa z razvojem in projektivo bo začasno v stavbi

Strojnim inženirjem in tehnikom!

Na pobudo Zveze strojnih inženirjev in tehnikov Slovenije želimo v Litostroju ustanoviti društvo strojnih inženirjev in tehnikov kot samostojno društvo.

Zakaj društvo?

Strojni inženirji in tehniki v Litostroju nimamo svoje stanovske organizacije, preko katere bi lahko aktivno vplivali s pobudami, predlogi in akcijami na izboljšanje svojega statusa v podjetju in širše. Prepuščeni smo sami sebi, imamo pa veliko želja, ki bi jih lahko uveljavili v stroki, pri dopolnilnem funkcionalnem izobraževanju, izboljšanju svojega materialnega položaja itd.

Naloge društva:

- organiziranje rednih in občasnih strokovnih seminarjev za seznanjanje z novimi trendi razvoja tehnike in tehnologije, novimi tehničnimi predpisi, standardi in priporočili;
- organiziranje specializiranih seminarjev za določeno področje iz stroke;
- organiziranje seminarjev za pripravo na strokovne izpite iz strojne stroke;
- organiziranje jezikovnih tečajev;
- organiziranje strokovnih ekskurzij v ožji in širši domovini ter v tujino, na katerih bi se seznanjali z dosežki drugih delovnih okolij, izmenjavali izkušnje in prenašali znanje;
- sodelovanje z drugimi društvi, združenji, zbornicami, s Strojniškim in Gospodarskim vestnikom itd.;
- organiziranje obiskov razstav in sejmov doma in v tujini;
- sodelovanje na simpozijih doma in v tujini.

Vse predvidene aktivnosti bomo lažje izvajali preko svojega društva, ki bo skrbelo za organizacijo in finančna sredstva. Pričakujemo od vas dodatne predloge in pobude. Če se želite vključiti v organizirano delo, prosimo, izpolnite prijavnico in jo pošljite v INSTITUT, na stroškovno mesto 1000.

INICIATIVNI ODBOR

PRIJAVNICA

Podpisani rojen
(ime in priimek) (dan, mesec, leto)

Poklic

PROGRAM (DEJAVNOST) SEKTOR

str. mesto

Tel. št.

se prijavljam za člana društva strojnih inženirjev in tehnikov

LITOSTROJ

Datum:
(lastnoročni podpis)

PROD, vodstvo proizvodnje s tehnologijo v prostorih severnega prizidka na 14. polju (nekdanje zunanje montaže) in druge funkcije plana procesa, ekonomike in dogovorjene v programu, v zahodnem prizidku pločevinarne (dosedanja projektiiva IO). Ko bo zgrajena stavba težkega programa, pa bodo službe HEO med seboj bolj povezane. Vse ostalo — skladišni prostori, delovodske pisarne, garderobe itd. — je razdeljeno po programih.

Odprte naloge

- Vsi direktorji programov so zadolženi, da s službo investicij pripravijo ovrednotene programe postopne predstavitve strojev v čim bolj zaokrožene tehnično-tehnološke celote.
- Služba investicij pripravi in ovrednoti seznane najnujnejše opreme po P/D/S ter nadzoruje nastajanje stroškov ob urejevanju prostorov.
- Pripravljen program nabave osnovnih sredstev bo usklajevala služba investicij v povezavi s P/D/S, ko bodo za to dani pogoji, o večjih investicijah pa bo odločal kolegij podjetja.
- Preselitve prepočasi potekajo, zato so direktorji in vodje P/D/S zadolženi, da dogovorno na osnovi svoje organiziranosti krmilijo ta proces notranjih prerazporeditev.
- Vsi člani obeh komisij so soglašali, da se prostori po potrebi adaptirajo šele po preselitvah.
- Na osnovi teh dogovorov je Ekonomski sektor dolžan pripraviti program popisa in prepisa osnovnih sredstev in opreme po P/D/S (Inventura).
- Delo komisije je bilo izredno naporeno in odgovorno. Terjalo je strp-

Prvi zagon HE Stratos

Po vrsti uspešnih zagonov v letošnjem letu (HE Dorodzan, HE Djale, HE Dubrava) se je 12. maja letos prvič uspešno zavrtila tudi prva od dveh turbin v hidroelektrarni Stratos v Grčiji. Dva dni kasneje je sledila slovesna otvoritev celotnega objekta v prisotnosti predstavnika grške vlade — ministra za energijo. V sklopu objekta se poleg dveh večjih 80 MW Francisovih turbin nahajata tudi dve manjši cevni turbini, katerih osnovni namen je izkoriščanje vodne energije predvsem v sušnih obdobjih, ko je voda potrebna za namakanje. Moč vsake je 3,35 MW. Po končni nastavitvi parametrov regulatorja in ostale turbinske opreme je bil agregat 26. maja sinhroniziran z električnim omrežjem.

Minila so približno štiri leta, odkar je konzorcij Rade Končar — Litostroj — Biex z investorjem Public Power Corporation iz Aten podpisal pogodbo za dobavo in montažo elektro-strojne opreme za HE Stratos, zadnja v verigi hidroelektrarn na reki Acheloos. Sama moč Francisove turbine (80 MW) takrat niti ni vzbujala posebne pozornosti. Glavni izziv je pomenil predvsem Francisov gonilnik z naslednjimi parametri: največji premer 5800 mm, višina 3810 in teža 75 ton. Teža izpolnitve te velike naloge je slonela predvsem na delavcih v tozdih PUM, PZO in Obdelavi. Za uspešno opravljeno delo so upravičeno dobili priznanje! Drug velik izziv pa je bil nedvomno prenos tehnologije na Biex, grškega partnerja v konzorciju pri izdelavi spiralnega ohišja s predvodilnikom, konusa sesalne cevi, obloge jaška, vodilnih lopat in oljezračnih kotlov. Prenos znanja je bil uspešen in učinkovit, čeprav grški partner ni imel izkušenj pri izdelavi tovrstne opreme. Vsa montažna dela na turbinski opremi opravlja Biex pod nadzorom naših montažnih nadzornikov, ki za svoje vestno delo in prenos znanja zaslužijo vso pohvalo. Enako velja tudi za ekipo litostrojskih strokovnjakov in projektantov, ki je v zelo kratkem času usposobila prvi agregat za vrtenje v prostem teku, sinhronizacijo na omrežje in fazno kompenzacijo ter dobila za svoje strokovno opravljeno delo priznanje s strani investorja.

Na elektrarni potekajo sedaj zaključna montažna dela na drugem agregatu, ki naj bi bil pripravljen za prvo vrtenje ob koncu poletja. Uspešna predaja elektrarne bo pomenila dobro referenco za tovarno, saj bosta to prvi Litostrojevi turbini na težišču Evropske gospodarske skupnosti. Prepričani smo, da vztrajanje v boju za ta posel ni bilo zaman.

A. Jenko

nost, medsebojno dogovarjanje, omejevalo je prevelike želje. Prostori v podjetju so bili nešteto krat pregledani, dani so bili različni predlogi, rešitve in končno upamo, je to zadovoljivo urejeno. Le tu in tam smo morali prepričevati zaradi skupnega interesa.

Člani komisije so delo uspešno končali, verjetno pa bo potrebno tu in tam še kaj uskladiti.

I. Sabol

Reorganizaciji ob rob

Litostroj med željami in resničnostjo

Vsak posameznik, skupina ali večji kolektiv je v vsakdanjem življenju razpet med želje, hotenja in resnične možnosti. Prva resnica je tista, ki te vedno postavi na trdna tla, od tebe pa je odvisno, ako se z njo sprizaniš ali spopadeš.

Tudi v našem ljubem, pa tudi velikokrat kritiziranem Litostroju, je še veliko prostora za resnico. Še so ljudje, ki jim kar naprej pred nosom zapirajo vrata, a so prepričani, da so še kar naprej pod zaščito neke višje sile, pred katero je tudi resnica brez moči. Pa na srečo ni vedno tako, resnica in čas sta neizprosna...

Reorganizacija je zaenkrat prinesla v našo DO veliko zmešnjavo, s katero niso preveč zadovoljni niti delavci niti vodilni. Da je za delavca za strojem ali za risalno desko vseeno, kako se imenuje njegova proizvodna enota, vemo, saj je njegova prva skrb predvsem delo. Da je naša organizacija dela zelo slaba, pa tudi vemo. Zato se je nekaj prav gotovo moralo spremeniti. Če vemo tudi to, da nam je to zmešnjavo izdelal strokovni inštitut in da smo zanj dali lepe denarce, potem moramo to tudi verjeti. Ne bomo menda verjeli »butastim« delavcem in sindikatu, ki so zahtevali zamenjavo neposrednih vodij in večjo osebno odgovornost vseh zaposlenih, disciplino pa tudi plačo!

Z reorganizacijo pa smo »zaenkrat« že dosegli polletno brezvladje. Najdogovornejše delavce so malo premešali, seveda nastavili tudi nekaj novih (saj nekaj jih pa le mora biti, ki se bodo z vsemi štirimi strinjali). Predvsem pa smo »usekali« čisto mimo enovite delovne organizacije, saj izgleda, da bo še več »tozdiranja«, uspelo pa je za nekaj časa razbiti sindikat, ki pa se je dokaj hitro pobral in ponovno organiziral. Če ga ne bi dva meseca morili s pripravami na volitve in volitvami novih organov samoupravljanja, bi verjetno že popolnoma zaživel v novi organiziranosti (morda daje prav to veliko upanja tudi reorganizaciji, da bo tudi ona kmalu »po dopustih« zaživila). Vodilni pa so se med tem posvetili predvsem skrbi za nove stroške in za čimboljše pisarne. Hitro so odvrgli in pozabili vse obveznosti in dolžnosti, ki so jih vezale na staro organiziranost. Marsikdo pa si je tudi krepko oddahnil, saj je prepričan, da so se mu zdaj zbrisali tudi vsi grehi, ki jih je storil.

Na zato, ker so mi vseh prijazne tajnice, ampak zato, ker mislim, da je res tako! Ob tej zmešnjavi so imele in imajo še vedno zelo veliko dela in morda so edine, ki so opravljale stare in nove naloge in po svojih močeh tudi prijazno pomagale delavcem, da so se kolikor toliko znašli v tem pragozdu.

Tovariš generalni bo moral, hotel ali ne, posvetiti nekaj časa tudi notranjim problemom, ki jih je po celi tovarni na pretek. Zavedati se mora tudi, da zaupanja, ki ga je dobil, ni popolnoma opravičil in da ga čaka še precej dela — tudi neprijetnega! S sprejemom »nepopolnega« (opredelitev delovanja sindikata) statuta podjetja si je pridobil precej pooblastil. Vendar tovarna je zaupana v upravljanje nam vsem, z večjimi ali manjšimi pooblastili, z večjimi ali čisto majhnimi plačami! Zato me nekoliko jezi že večkrat izrečena Šlandrova misel: »Če se ne boste strinjali z mano, z mojimi zamislimi, ukrepi itd., si bomo pa rekli nasvidenje in bom odšel!« Ali ni to neke vrste izsiljevanje? Ali ni to že vnaprej preprečen dialog? Kaj pa, če direktorjevi eksperimenti le ne bodo zadeli v jedro litostrojskih problemov? Kaj pa, če čez leto ali dve ugotovimo, da so se »strokovnjaki« le preveč ukvarjali z nepomembnimi papirji in se premalo posvetili konkretnim nalogam, kot so: prodaja, projektiranje, proizvodnja...? Ali bomo takrat tudi tov. Šlandra pospremili iz Litostroja tako kot Jančigaja.

Ker že naprej vem, kako bodo nekateri posamezniki zopet skočili na noge in robantili: »Češ, kaj pa ima ta Pugelj zopet proti vodstvu?!« Mirno vam lahko odgovorim, da prav nič. Tako kot si verjetno večina delavcev v naši tovarni, pa tudi drugod širom domovine, želi poštenega in sposobnega vodstva, tako si ga želim tudi jaz. Je pa majhna razlika med vodstvom izpred 20 let in danes. Če si pred 20 leti kaj rekel, so te hitro obtožili, da delaš proti državi in si bil lahko kaj hitro protidržavni element. Danes, ko je v državi — republikli le malo več demokracije in vodstvo nima več tako močne zaslombe »avantgarde«, pa te skoraj ti isti obtožijo, da si proti njim — proti vodstvu. Seveda ob tem nikogar ne zanima, da je bilo tvoje delovanje in mišljenje, tako prej kot tudi zdaj v bistvu le skrb za usodo te tovarne in ljudi v njej. Ko te skrbi,

kako jo neodgovorno vodijo nekateri ne-sposobneži in svoje napake še kar naprej skrivajo za namišljeno kolektivno odgovornostjo in samoupravljanjem.

Pri vseh teh problemih pa bo moral veliko vlogo odigrati prav sindikat in novozvoljeni samoupravni organi. Cilji sindikata morajo biti interesi delavcev, ob tem pa bomo seveda vedno trčili ob vodstvo. To pa še ne sme pomeniti, da moramo biti zato vedno skregani. Ne, to naj bi pomenilo predvsem to, da bolj delamo, da se spodbujamo in najdemo čim več skupnih točk. To pa je seveda najprej delo, odgovornost za vse, plačilo po delu in da končno predvsem zdaj, ko se bodo oblikovali novi samoupravni akti, prisluhnemo tudi upravičenim zahtevam delavcev. Potem pa seveda tudi to, da bodo končno ti akti namenjeni za vse enako, ne pa tako kot sedaj, ko je pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti delavcev namenjen le navadnim delavcem, pravilniki o delitvi OD in RD pa »halarjem«.

Da ti ne bo dal informativni ali računovodski sektor ob povečanju prispevne stopnje za 3,44 % pojasnilo, da se to tebi pri OD ne pozna, ker nameni več denarja za to le tovarna. Vprašam vas: »Čigava pa je ta tovarna, ali nismo ta tovarna mi vsi?!« Če gledamo na bruto listek in vidimo, da je naša pripadnost Litostroju vredna le nekaj starih jurjev, potem se lahko resnično resno vprašamo, kaj je z našo tovarno?!« Vendar mislim, da je tudi v Litostroju še veliko delavk in delavcev, ki jim ta tovarna pomeni veliko več.

Nepoboljšljivi idealist

Stane PUGELJ

VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU

10. srečanje novinarjev in organizatorjev obveščanja v OZD

Jubilejno in delovno

26. in 27. maja je bilo že deseto in hkrati jubilejno srečanje novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu, ki je bilo letos v Gozd Martuljku.

Tudi to je bilo eno od srečanj, ki jim tisti, ki se ukvarjamo z obveščanjem, pripisujemo velik pomen. To namreč ni le priložnost, da spregovorimo o aktualnih družbenopolitičnih in gospodarskih temah ter o svojem delu, načrtih in težavah, temveč nam pomenijo tudi dodatno izobraževanje, izmenjave izkušenj in tkanje osebnih ter poklicnih prijateljstev. Marsikdaj nam prav te stvari olajšujejo delo in nas bogatijo na poklicnem področju.

Z vsakoletnim večanjem števila udeležencev se močno izboljšujejo tudi organizacija in izbor tem na srečanjih. Ta izbor ni prepuščen naključnim željam ali sposobnostim organizatorjev, temveč se spreminja. Stališča se oblikujejo skozi celo leto na aktivih novinarjev v združenem delu, ki bolj ali manj uspešno delujejo po celi Sloveniji. To je odraz vse večje profesionalizacije poklicnega novinarstva v podjetjih ter osebni prizadevanj informatorjev za izboljšanje kvalitete.

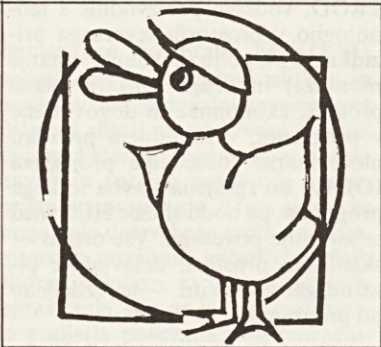
Program desetega srečanja je bil zelo pester in bogat. Uvodno temo o aktualnih gospodarskih gibanjih je imel predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc. S svojim načinom govora in zanimivimi podatki je znal pritegniti pozornost in spodbuditi poslušalce, da so sodelovali v razpravi. Res je, da so bile te

me bolj gospodarskega značaja, vendar so nas kot novinarje v združenem delu močno zanimale.

Izredno zanimiva je bila tudi tema o izobraževanju oziroma o tem, kakšne so naše možnosti, da delamo bolje. V pogovoru so sodelovali predstavnica zagrebške fakultete za novinarstvo Mirjana Kitarević in predstavnik ljubljanske fakultete za novinarstvo Manca Košir in Tomo Korošec. Oboji so predstavili programe rednega, izrednega in dodatnega izobraževanja, slušatelji pa smo dobili vtis, da ima fakulteta v Zagrebu dosti bolj izdelan in dovršen program izobraževanja kot naša — ljubljanska.

Po tej temi nam je ostalo malo časa še za ogled Karavanškega predora. Žal v predor nismo mogli zaradi pomanjkanja časa in preslabe opremljenosti, prišli pa smo do tako imenovanega južnega portala oziroma izstopa tunela na jugoslovanski strani. Zelo ljubeznivi predstavniki SCT pa so nam predvajali tudi diapozitive iz predora, ki so ga le nekaj ur po našem obisku dokončno prebili na avstrijsko stran.

Popoldanska tema, ki jo je vodil dr. Andrej Berden, strokovnjak za področje sistema obveščanja in obveščanja v OZD, je nosila naslov Obveščanje v združenem delu in novi zakon o obveščanju. Obravnavi te

teme namenjamo poseben sestavek. Ob koncu prvega dne pa nas je čakal še slavnostni del in sicer podelitev Volčevih nagrad, ki so jih dobili naši poklicni kolegi iz združenega dela za svoje prispevke in dosežke na področju obveščanja. Organizatorji so nas kasneje razveselili še z zelo lepo organizirano modno revijo, v kateri so sodelovale DO: Elan, Mura, Gorenjska oblačila Kranj. Tema naslednjega dne je nosila malce izzivalen naslov: Ali nas lahko zapro? Vodili so jo pravniki dr. Andrej Berden, dr. Mitja Desinger in dr. Tone Frantar, govorili pa so o različnih vidikih pravih regulativ in kazenskih določb, tako s področja obveščanja kot drugih. Tudi ta tema je bila zelo zanimiva, saj je odpirala zorne kote zakonodaje, ki jih doslej nismo najbolj dobro poznali. S tem je bilo 10. srečanje novinarjev končano. Razšli smo se zadovoljni nad temami, ki smo jih slišali, bogatejši za obilico novih znanj in z željo, da se kmalu spet snidemo. To bo naslednje leto, ko bomo obiskali kakšno drugo področje Slovenije. M. M.

Obveščanje in odločanje v podjetništvu

Na 10. srečanju novinarjev in organizatorjev obveščanja v organizacijah združenega dela Slovenije je dr. Andrej Berden, priznani strokovnjak s tega področja, predstavil temo: »Obveščanje v združenem delu v skladu z novim zakonom o podjetjih. Ta zanimiva in aktualna tema je prav gotovo najbolj pritegnila novinarje in organizatorje obveščanja v organizacijah združenega dela, saj so se v mnogih delovnih sredinah znašli pred številnimi dilemami — predvsem, kako naprej.

Da bi lažje osvetlili sedanji položaj in interese delavcev po sprejetju zakona o podjetjih, je nujno, da se vrnemo v obdobje po letu 1971, ko je bilo uzakonjeno in razvito samoupravljanje in sistem združenega dela. Ocena tega obdobja je preprosta in kritična, saj pravi, da se je samoupravljanje v praksi pokazalo kot neučinkovito. Tej oceni lahko dodamo dejstvo, da je bilo tudi obveščanje delavcev podrejeno sistemu in ciljem, ki niso dajali pravih rezultatov.

V procesu samoupravnega odločanja, vodenja delovnih organizacij in delovanja družbenopolitičnih or-

ganizacij smo bili vsi na eni strani, zato ni prihajalo do različnih interesov in borbe mnenj, različnih programov in tvornih predlogov za doseganje ciljev. Pravice delavcev so se tako izražale samo v eni smeri interesov, brez različnosti in brez konfliktov, čeprav so bile nekatere situacije še kako sporne.

Odločanje delavcev o delitvi ustvarjenega dohodka oziroma o ustvarjeni novi vrednosti je bilo le navidežno oziroma formalno, saj je osnovne normative delitve določala država in vse druge družbenopolitične skupnosti. Pri tem sodeluje (bolj kot odloča) delegatski sistem,

ki pa je več ali manj prepuščen sam sebi.

Dosedanji sistem vodenja, upravljanja, samoupravnega odločanja in odgovorne ekonomije v praksi torej ni vzdržal.

Po sprejetju zakona o podjetjih, ki pomeni ekonomizacijo poslovanja in uveljavljanja tržnih zakonitosti v vseh sferah gospodarstva, pa se bodo morali pojaviti različni interesi poslovodne strukture nasproti delavcem in obratno. Pri tem je jasno, da bo morala poslovodna struktura v podjetjih uveljavljati podjetništvo, ekonomske zakonitosti, organizacijo dela in borbo za profit, mimo socialnih in drugih interesov delavcev.

Povsem jasno je, da v takih razmerah ne bo več istosmernih interesov med poslovodnimi funkcijami, organi upravljanja in socialnimi zahtevami delavcev, ki so organizirani v sindikatu.

Nekje v sredini celotnega spleta uveljavljanja različnih interesov bo potrebno v bodoče organizirati in vsebinsko oblikovati tudi obveščanje delavcev. Razumljivo je, da bo v prvem planu, zaradi motivacije delavcev obveščanje moralo biti podrejeno osnovnim ekonomskim in razvojnim ciljem podjetja, kar pomeni poslovodni strukturi in organom upravljanja, ki bodo končno tudi financirali sistem obveščanja v podjetju.

Drugo pomembno področje je obveščanje za odločanje na organih upravljanja, ki pa se bo moralo bolj nagibati k uveljavljanju predlogov in interesov poslovodne strukture za uveljavljanje podjetništva in ekonomizacije podjetja. Le-to bo zastrilo in navrglo socialne in druge probleme delavcev. V ospredje stopa zaposlitev kot temeljni pogoj za socialno varnost delavcev. Borba za večji osebni dohodek, nadomestila osebnih dohodkov, prejemki iz skupne porabe ter pridobivanje stanovanj in pokrivanje drugih socialnih potreb delavcev, ki izvirajo iz dela, pa so lahko odvisna le od gospodarjenja in

Kratkovidno varčevanje se začanja pri časopisu

Zlom dobre tradicije

Ko boste delavci Litostroja v delavnicah in pisarnah prebirali naš junjski časopis, boste pravzaprav že občutili veliko spremembo. Prvič po tridesetletnem izhajanju časopisa ste ga prejeli na delovno mesto in ne na dom, kot vedno do sedaj.

Ali je ta odločitev pravilna in dobra ali slaba in neprimerna, boste presodili sami in nam to tudi sporočili.

Ko smo v februarjem časopisu pojasnjevali, zakaj že 30 let pošiljamo naše glasilo delavcem na dom, smo kar nekako posnosno zapisali, da je to dobra in pravilna odločitev, ki temelji na taki naši želji in ki se je v tem obdobju že kar nekajkrat potrdila. Zato smo vztrajali, da tako ostane tudi za naprej.

Toda zgodilo se je ravno obratno! Zakaj?

Splošno je znano, da smo v Litostroju zaradi težkih finančnih razmer napovedali vojno vsem vrstam stroškov. Tako se je na seznamu stroškov, ki jih je treba zmanjšati oz. oklestiti, znašlo tudi plačilo stroškov za pošiljanje časopisa po pošti delavcem na dom (okoli 1,3 milijona din mesečno). Kot vidite, so v končni odločitvi zmagali zmanjševalci stroškov in za bodoče prihranili Litostroju nekaj drobiža, ki je mimogrede, manj kot ena tretjina povprečne litostrojske plače ali slabih 100 dolarjev.

Povedati moramo, da je o tej zadevi razpravljal tudi uredniški odbor, ki se sicer strinja z zmanjševanjem stroškov, vendar ne na tako občutljivem mestu, kot je časopis oziroma področje obveščanja delavcev, ki je utečeno že trideset let. Bojimo se, da smo s to prakso začeli rušiti staro in za obveščanje delavcev pomembno litostrojsko tradicijo, saj je bilo pošiljanje časopisa delavcem na dom nekaj spoštljivega in cenjenega za delavce in njihove družine, pa tudi za časopis, ki je vsa ta leta ustvarjal litostrojski image v širšem prostoru. S tem litostrojski časopis izgublja na pomenu kot sredstvo javnega obveščanja, saj bo ostal »zaplankan« za plotovi tovarne in ne kot do sedaj v številnih dobro urejenih družinskih arhivih.

Predvidevamo, da bodo nadrejeni (mojstri v delavnicah) razdelili časopis delavcem na delovna mesta, ki že po naravi dela niso niti čista niti primerna za branje in podobno. Pri tem lahko takoj ugotovimo, da se bo našel časopis na smetiščih, odlagališčih, v zamašenih straniščih in zaprašenih policah. Skratka povsod tam, kjer si to najmanj želimo. Ob tem močno dvomimo, da bodo delavci časopis odnašali domov in ga tako kot prej v miru prebrali.

Skratka, ob prihranjenih 100 dolarjev mesečno bomo ustvarili vse pogoje za nezadovoljstvo ljudi in predvsem nered, ki bo iz tega sledil. Kje se bodo ob tem našli »zmanjševalci stroškov«, ne vemo, vsekakor pa bodo najbrž rekli, da nered ni njihov problem.

Dejstvo je, da bo s to prakso litostrojski časopis v smislu obveščanja delavcev napravil korak nazaj prav v času, ko se želimo reorganizirati v sodobno podjetje, uveljaviti podjetništvo družbenega podjetja in krepiti image prav s tega zornega kota.

Tradicionalnega Litostrojsčana ne bodo več raznašali poštarji po ljubljanski kotlini, po Dolenjskem, Štajerskem, Gorenjskem, Notranjskem in Primorskem, saj bo ostal v tovarni, kjer se začne in konča tudi njegovo poslanstvo.

Ali je to prav?

Vrag naj vzame stroške, pa še časopis naj razdeli vsem delavcem v tovarni za tistih 100 dolarjev!

K. G.

ustvarjanja dohodka. V primeru slabega gospodarjenja, ki bo imelo za posledico slabše osebne dohodeke delavcev, je kot na dlani evidentno kržanje interesov delavcev, organiziranih v sindikatu, z interesi poslovodne strukture, ki bo preko organov upravljanja lahko uveljavljala le čiste podjetniške ekonomske odnose.

Medtem ko je kolikortoliko jasna vloga organov upravljanja do poslovodne strukture, pa tega ne moremo trditi za neposredni odnos do ljudi. Prav ta splet okoliščin bo narekoval tretje poglavitno področje obveščanja delavcev v podjetjih, nad katerim naj bi imel večji vpliv dobro organiziran sindikat delavcev ne le kot politična organizacija za uveljavljanje

socialnih zahtev, pač pa kot dobro obveščena sila (druga stran) z ustreznim programom dela in jasnimi zahtevami.

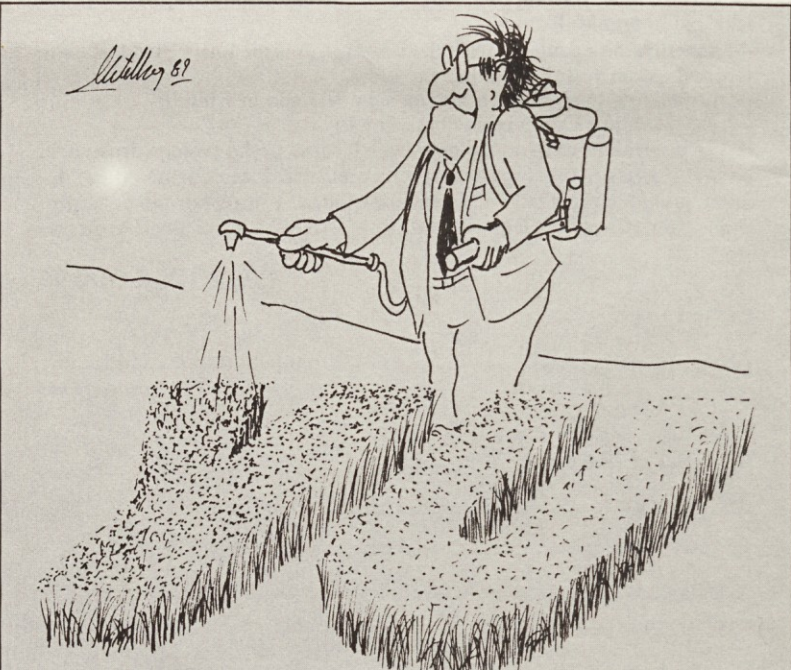
Pri tem bo sindikat moral upoštevati zakonitosti podjetništva ter v svoje programe vgraditi vzpodbujanje motiviranosti za delo, disciplino in dviganje produktivnosti dela.

Da bi bil celoten proces odnosov v podjetju ob različnih interesih vendarle usmerjen k istim ciljem, to je k dobremu gospodarjenju, bo nujno potrebno zagotoviti javnost dela organov upravljanja in dostop do vseh tistih podatkov in informacij, ki bodo osnova za odločanje organov upravljanja in postavljanje zahtev s strani sindikata.

K. G.

Nobenega članka ne bom napisal. Osel gre samo enkrat na led.

Zaščita mladega rasti proti zajedalcem

VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU • VSE O OBVEŠČANJU

Vloga sindikata v obveščanju

Obveščanje v združenem delu

Glede na odnos sindikata do obveščanja v združenem delu lahko govorimo o dveh ravneh organiziranosti sindikata: o nalogah sindikata znotraj podjetja in o sindikalni politiki do obveščanja v republiškem vrhu.

Pri obojem ima sindikat posebne obveznosti pa tudi lastni interes. Sindikat mora zavarovati pravice človeka — delavca v podjetju do obveščanja — delavca v pravico do sodelovanja v obveščanju v ozdih. Po drugi strani pa mora sindikat uporabljati informacijske medije za svojo politično propagando ter za širjenje in uveljavitev svojih stališč med zaposlenimi. Za to, da bi se bila sindikalna organizacija v podjetju sposobna zavzemati za demokratične odnose v obveščanju, pa je prvi pogoj njena lastna neodvisnost — to je neodvisnost sindikalnih vodstev od poslovodstev v podjetjih. Brez materialne neodvisnosti pa seveda tudi ni neodvisnosti mišljenje in svobode ukrepanja.

Obveščanje v zvezi z interesi sindikata se nanaša na tisti sistem obveščanja, ki je v funkciji delavske participacije v upravljanju, vendar se sindikat v podjetjih pogosto ne zaveda svojih nalog niti družbenih obveznosti, ki jih ima do obveščanja, pa tudi praktičnih koristi za svoje gibanje v sistemu obveščanja še marsikje ni opaziti.

Kljub temu pa smo v tridesetih le-

tih v Sloveniji vendarle dosegli napredek v obveščanju, ki je v funkciji odločanja. Prvi je bolj poklicen pristop k tiskanim medijem in drugi — v uveljavitvi splošne zavesti, da je obveščanje pomemben segment v okviru širšega družbenega sistema informiranja. Sledovi tega napredka so vidni v veljavni zakonodaji za to področje. Žal pa je raven normativne ureditve na višji stopnji kakor prevladujoča raven prakse. Zlasti zaostajajo notranji odnosi v sistemu obveščanja kot so uveljavitev pristojnosti, dolžnosti virov, porazdelitev vplivov ter zaostajanje za možnostmi, ki jih ponujajo zakoni in stopnja podružbljenosti sistema. V tem pogledu je veliko improvizacije in samovolje, tako v interpretacijah kot tudi v ravnanju v podjetjih. Presenetljivo in zaskrbljujoče pa je, da so glede tega najbolj kritični organizatorji obveščanja, ne pa, kot bi bilo pravilno in normalno pričakovati, predstavniki sindikata v podjetjih. To pa pomeni, da se predstavniki sindikata ne zavedajo, da bi morali skrbeti za uveljavitev načel demokratično organiziranega sistema obveščanja. Seveda je nekaj izjem, ven-

dar se največkrat dogaja, da sindikat ne nastopa niti v kritičnih spopadih okrog medijev in njihove vsebinske usmeritve niti ob krčenju pristojnosti in obsega informiranja — pa tudi sam se ne potrudi, da bi prodril v medije obveščanja v podjetjih ter si s tem pridobival somišljenike.

Mnogo takih značilnosti je najti tudi v Litostroju — predvsem v tem, da poteka uredniška politika brez predstavnikov sindikata, kar bi bilo treba spremeniti. Vendar pa je na pobudo in zahteve sindikata izšlo nekaj potrebnih in pomembnih informacij, kot so: o spremembah prispevnih stopenj, spremembah pri nagrajevanju, podatki o gospodarjenju, razpored delovnih dni v letu in podobno. Sindikat v Litostroju se zaveda moči obveščanja in je ne podcenjuje, prizadevati pa si mora, da bo stalno in čim bolj vpet v informacijske tokove v podjetju, saj je to predvsem v interesu delavcev samih.

Kje je mesto sindikata v bodočem informiranju?

Z uvajanjem in krepitvijo načel podjetništva je čisto realno pričakovati, da bo prevladala splošna težnja tistih, ki bodo morali zagotavljati uspešnost podjetij — da bodo skušali reducirati informacijski sistem zgolj na tiste prvine, ki bodo v službi poslovnih in proizvodnih ciljev. Obstajati pa bo morala tudi nasprotna težnja po obstoju nekega

pretoka informacij, ki bo omogočal udeležbo delavcev v upravljanju podjetij. V to naj bi se najbolj vključil sindikat. To pomeni, da mora sindikat izposlovati (najprej preko internih predpisov in sporazumov, potem pa še v praksi) tudi obveščanje v zvezi z elementarnimi pravicami delavcev in ne le obveščanje v zvezi »s pravico do dela«. Seveda pa sindikat lahko izposluje tudi vpliv delavcev na sistem obveščanja — na obnašanje virov obveščanja, na obnašanje izvajalcev in na vsebino medijev.

Če bo moč sindikata preslabotna, da bi to uveljavil, lahko mediji pridejo povsem pod vpliv delodajalcev, sindikat pa bo moral začeti razmišljati o alternativnih oblikah, ki jih bo treba tudi financirati, predvsem pa bodo po vseh značilnostih informiranja na začetku razvojne poti.

Ceprav zakon načelno izenačuje vse tipe podjetij v pogledu določnosti do obveščanja, lahko realno računamo na izmikanja tem zahtevam ter na slabšo kakovost obveščanja. Zato si mora sindikat že na začetku prizadevati, da bodo podjetja že v statutih opredeljevala obveznosti svojih služb do sindikata, vnesle med predpise tudi ingerence sindikata v sistemu obveščanja. Zato je treba v prvi vrsti poskrbeti, da se uveljavi vsaj že dosežena zakonsko predpisana norma po vsebini in kakovosti informiranja, kar je bilo uveljavljeno že z zakonom o združenem delu in zakonom o javnem obveščanju.

Da bo sindikat lahko zagotavljal delavcem resnično obveščenost in udeležbo v obveščanju, bo moral poskrbeti za uveljavitev treh temeljnih načel; na katerih je zasnovan socialistični družbeni sistem obveščanja: — enakopravnost vseh udeležencev v sistemu obveščanja, — javnost dela vseh organov, — družbeni vpliv tudi na sistem obveščanja.

Sindikat mora uveljaviti svojo pravico vplivanja na sestav družbenih organov za obveščanje v podjetju, da usmerja njihovo delo in nadzira uresničevanje politike obveščanja v podjetju.

Zakaj ukinjamo časopise in druge medije obveščanja?

Izredno aktualna tema v zadnjih časih je vprašanje pomembnosti in potrebnosti sredstev obveščanja v tovarnah. Priče smo mnogim ukinitvam časopisa na račun »varčevanja« ali krčenja režije. Moram pa poudariti, da je to izredno kratkovidna politika, ki ima vzroke druge.

Vzroki so v naslednjih žariščih konfliktov:

— Konflikti med informacijskimi službami ali organizatorji obveščanja na eni strani in poslovodnimi delavci na drugi strani. Izvor je v objektivnem položaju obveščanja v informacijsko-komunikacijskem sistemu v podjetju, kjer obstaja nenehna bitka za ključne informacije, s čimer bi želela razpolagati le manjšina. V skladu s poklicno etiko informatorjev pa naj bi bile informacije splošna last. Ti konflikti so najbolj izraziti tam, kjer obveščanje v podjetjih ni pravno —normativno urejeno, kar pa za Litostroj ne velja. Mi se s takšnimi problemi ne srečujemo v tako močni obliki, značilno pa je, da tam, kjer do takih stvari prihaja, sindikat navadno dvoboje med informatorji in poslovodstvi opazuje neprizadeto, posledica pa je pogosto omejevanje sredstev za obveščanje in ponekod tudi ukinjanje medijev. Res pa je spet, da tudi pri nas pogosto zelo težko pridemo do ključnih informacij, ker odgovorni ljudje nočejo prevzemati nase odgovornosti za dane izjave, čeprav bi jih glede na svoj položaj lahko in morali dajati.

— Drugi vir konfliktov je v vulgar-nem razumevanju obveščanja v podjetju. Za nekatere neprosvet-

ljene, a odločilne ljudi v podjetju, ki so celo na vodilnih mestih, je obveščanje še vedno »režija«. Svoje organizacije si niso sposobni zamišljati moderno, kot informacijsko-komunikacijski sistem, v katerem je sistem obveščanja za odločanje en organizacijski in vsebinski vidik komunikacijskih tokov, brez katerega ne more uspešno delovati sistem demokratičnega odločanja, brez katerega ni pripadnosti delavcev proizvodnem procesu. Tudi s čisto pridobitniškega vidika je zgrešeno pojmovanje, da stroški za obveščanje niso v funkciji poslovanja in proizvodnje — tako kot je to na primer ekonomska propaganda.

Sindikat pred takimi argumenti ne sme popuščati. Če popušča, je to znamenje njegove nestrokovnosti in neznanja. Samo izdajanje časopisa ne more biti merilo razvitosti, dejstvo pa je, da samo ustne oblike obveščanja ne zadoščajo, saj nimajo vseh prvin informacije, ki je potrebna za odločanje. Pri pisanih informacijah pa je najpomembnejše, da izpolnjujejo načela o vsebinskem in kakovostnem minimumu.

— Tretji vzrok konfliktov, ki se navadno kažejo pri omejevanju svobode gibanja informatorjem in pri omejevanju dostopa do informacij, pa je tudi v neustreznem položaju informacijskih služb ali opravi v organigramu podjetja. Obveščanje je marsikje razumljeno kot polpoklic in organizator obveščanja kot poklicni profil sploh ne obstaja. Tudi o tem v Litostroju ne moremo govoriti, saj so položaj, vloga in naloge novinarjev in urednika točno določene in na tak način poteka tudi delo informativne službe in uredništva.

Iz vsega povedanega izhaja, da je naloga sindikata zahtevati od podjetij, da je za opravila obveščanja potrebna visoka ali višja izobrazba, da imajo ta dela v podjetju potrebne avtonomije ter da podpira posebne funkcionalne oblike izobraževanja za vse, ki se ukvarjajo z informiranjem. Obenem pa se mora sindikat tudi zavzemati, da bodo imeli poklicni organizatorji obveščanja v podjetjih iste pravice kot njihovi kolegi pri sredstvih množičnega obveščanja. To prinaša organizatorjem obveščanja nekatere ugodnosti, hkrati pa tudi veliko večjo odgovornost in zahteve po večji kakovosti.

Za podkrepitev trditvam, kako pomembno je obveščanje v združenem delu in kakšno moč bi lahko še dodatno imelo, naj navedem naslednje podatke:

V Sloveniji imamo skupno letno naklado glasil v ozdih 7,5 milijona izvodov s povprečno skupno naklado ene številke 591.000 izvodov. Imamo 13 tednikov, 17 štirinajst dnevnikov, 151 mesečnikov in 168 občasnih glasil. V informacijskih službah v 1024 ozdih se z informiranjem poklicno ukvarja 248 delavcev, 1782 pa nepoklicno. 80 poklicnih informatorjev je članov Društva novinarjev Slovenije. Pripravila M. M.

Glasilu delavcev Titovih zavodov Litostroj Ljubljana, Djakovičeva 36 izhaja enkrat mesečno v času od 20. do 30. v mesecu (občasno s posebnimi prilogami) v nakladi 5700 izvodov. Izdaja ga delavski svet delovne organizacije, ureja pa odbor za obveščanje (časopisni svet) pri delavskem svetu delovne organizacije in uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolič, ing. Silvan Štokelj, Radenka Kovačič, dipl. prav. Dubravka Krneta in odgovorni urednik Karel Gornik, glavna urednica Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl. soc. Anton Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tome. Tel. uredništva 558-341 (h. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Glasilu redno izhaja od januarja 1960, od junija 1976 pa je tudi ustrezno registrirano pri pristojnem republiškem komiteju za informiranje in je s sklepom 421 - 1/72 oproščeno prometnega davka. Poština plačana pri pošti 61102 Ljubljana. Naslovniki prejemaajo glasilu brezplačno.

Četrto stoletje Javne tribune

Iskanje novih poti

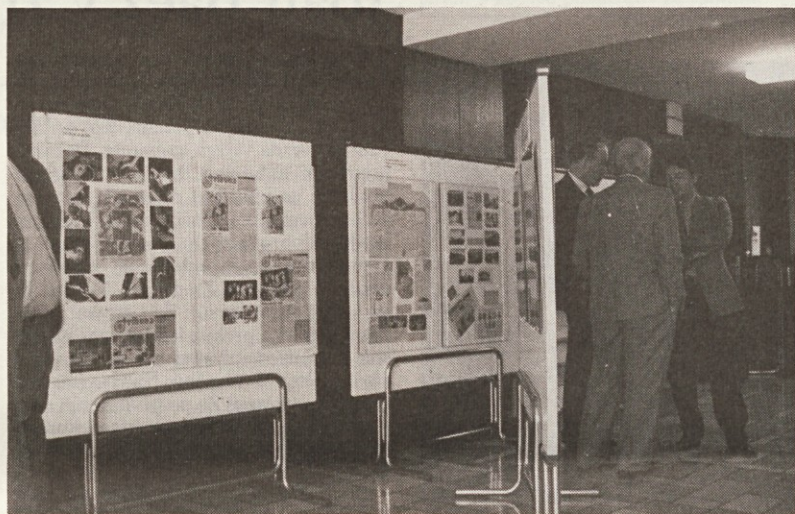
V letošnjem maju je glasilu SZDL občine Ljubljana-Šiška JAVNA TRIBUNA dočakalo in praznovalo petindvajsetletnico izhajanja. Praznovanje je bilo, kot se za te čase spodobi, skromno in delovno — v avli skupščine občine Ljubljana-Šiška je bila pripravljena razstava z naslovom Javna tribuna skozi čas. Na njej so bili razstavljeni izvodi časopisa od ustanovitve glasila leta 1961, umetniške fotografije ter karikature (nam še kako znanega dolgoletnega sodelavca) Alojza Metelka, poleg tega pa je uredništvo pripravilo tudi jubilejno številko z ilustrirano prilogo, posvečeno obletnici.

Podatki, predvsem tisti količinske narave, niso najbolj priljubljen pa tudi ne najustreznejši pokazatelj o pomenu in vlogi nekega časopisa: pa naj vseeno zapišem vsaj tisto najosnovnejše: Javna tribuna je mesečni časopis (12 števk letno), izhaja v nakladi 32.000 izvodov, ki so brezplačno razdeljeni tako, da po enega prejme vsaka šišenska družina. Vsebinsko je časopis usmerjen k obravnavi krajevnih in občinskih problemov ter poizkuša (po povratnih informacijah sodeč tudi uspeva) občane seznanjati z vsem, kar se v njihovi občini dogaja. Ali, kakor pravi urednica Javne tribune Vera Vogrinčič v svoji analizi vsebinske zasnovе časopisa: »Odločilna kakovost Javne tribune naj bi bila v tem, da se navezuje na konkretna dogajanja v občini, da jih pojasnjuje, da posreduje mnogotera mnenja o rešitvah in tako pomaga bralcem pri oblikovanju njihovih stališč, oziroma pomaga občanom, da se vključijo v glavne tokove samoupravnega odločanja na vseh ravneh. Kajti cilj vsakega objavljenega prispevka (tudi v Javni tribuni) je, da izzove pri bralcih konkretno politično akcijo.«

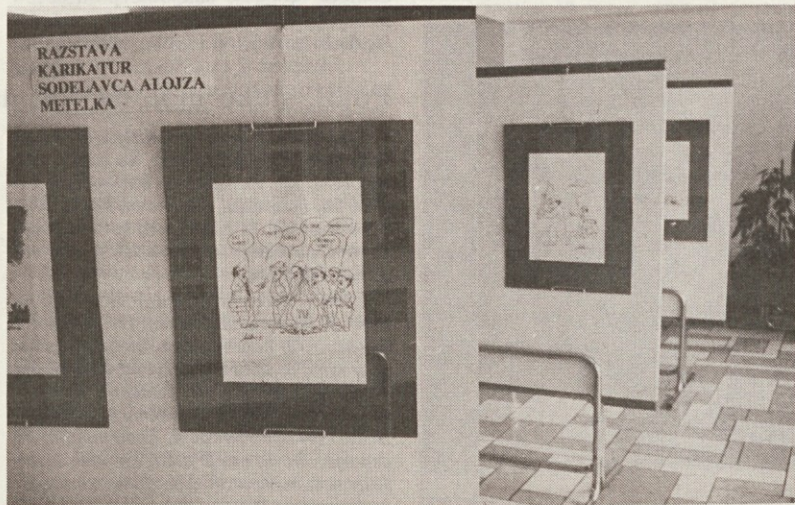
V kolikor je v 25 letih množici sodelavcev in kreatorjev Javne tribune to uspelo, pa najlažje presodimo sami, saj je kar precejšen del Litostrojčanov Šiškarjev — torej tudi prejemnikov in (kritičnih) bralcev Javne tribune. Uredništvo in časopisni svet Javne tribune je ta jubilej izkoristilo tudi kot priložnost za kritični pregled delovanja glasila v preteklosti, ki naj bi bil izhodišče za razmislek ter za odločitve o še boljšem delu ter še uspešnejšem izpolnjevanju poslanstva glasila v prihodnosti.

Najpomembnejša ugotovitev, ki je izhajala iz analize zadnjih dveh letnikov časopisa je, da je bil v objavljenih prispevkih očitno presežen forumski način pisanja, ki je bil značilen za preteklost, ko je bil prostor za dialog zožen na minimum, oziroma ga skoraj ni bilo. Preživetost in neustreznost takšnega pojmovanja in usmerjanja uredniške politike občinskega glasila se je že pred časom pokazala kot neustrezna. Uredništvo Javne Tribune se je uspešno znebil tega bremena preteklosti ter kritično zaostri svoje pero, kar je prav gotovo tudi vplivalo na večjo odzivnost ter bralnost med občani. Zato je razumljiva tudi njihova usmeritev za nadaljnje delo, ki hkrati

odraža in se tvorno vključuje v širšo družbeno naravnost: poudarjeno izražanje podpore utemeljevanju samoupravne socialistične demokracije pluralističnih razlik, trganje etatističnih spon, razvijanje političnih pravic in svoboščin, širjenje pravic do enakopravnosti in dejanske udeležbe

V prostorih občine Ljubljana-Šiška je bila ob jubileju časopisa pripravljena pregledna razstava Javne tribune od začetka izhajanja do danes

Del razstave karikatur, s katerimi Alojz Metelko tudi v Javni tribuni učinkovito razkrinkava ter obračunava z našimi problemi in problemčki (Foto: E. L.)

pri odločanju, spreminjanju in preseganju starih ter uveljavljanju novih družbenih ciljev in vrednot.

Naj za konec še omenimo priznanji, ki ju je Javna tribuna prejela v 25 letih svojega obstoja: leta 1975 je glasilu prejelo srebrno priznanje Osvobodilne fronte, leta 1985 pa bronasto plaketo občine Ljubljana-Šiška. Nikakor nočem zmanjševati pomena tovrstnih priznanj, vendar pa je vsakemu časopisu oziroma njegovim tvorcem največje priznanje zadovoljstvo bralcev.

t. š.

Pevci našega mešanega pevskega zbora po jubilejnim nastopu

15 let Litostrojskega pevskega zbora

Petnajst let ni dolgo obdobje, vendar se v človekovem življenju tudi v takem obdobju lahko zgodi veliko pomembnega. Prihod v pevski zbor je bil za marsikateriga pevca velika prelomnica, saj je večina začela s prepevanjem v zboru brez predhodnih pevskih izkušenj.

Kot je vsak prvi korak težak, tako tudi pri nas ni šlo vse lahko. Začeli smo kot moški pevski zbor leta 1974. Zagnanosti tedanjih pevcev se moramo zahvaliti, da je zbor čez dve leti prerasel v mešani pevski zbor. Od tedaj deluje MePZ pod vodstvom zborovodje Primoža Cedilnika, ki mu gre vse priznanje za njegov izredni, pedagoški uspešni pristop pri delu s člani zbora.

Kljub občasnim kadrovskim in finančnim težavam zbor uspešno dela. Število pesmi, ki jih je zbor naštudiral v teh letih, obsega 130 pesmi najrazličnejših zvrsti, še bolj pomembno pa je dejstvo, da pevci radi zapojemo, kjerkoli smo. Tako ohranjamo našo domačo pesem in jo prenašamo na mladi rod, ki je nemalokrat presenečen, ko sliši, koliko prelepih slovenskih pesmi imamo. V veliko veselje in spodbudo nam je prav ta bogata dediščina, ki jo predajamo našim naslednikom.

Zbor sodeluje na vrsti prireditev in slovesnosti, tako na proslavah v Litostroju, v litostrojski krajevni skupnosti in v občini Ljubljana-Siška. Vsako leto se udeležimo srečanja odraslih pevskih zborov, ki delujejo na območju šišenske občine, sodelujemo na reviji pevskih zborov zorda ZPS, letos pa se bomo že desetič udeležili pevskega tabora v Šentvidu pri Stični. Vsako leto priredimo celovečerni koncert v Ljubljani in po Sloveniji, dobro pa nas poznajo tudi poslušalci v domovih starejših občanov v Šiški in v Mostah ter v znanih slovenskih zdraviliščih (Laško, Topolšica, Čatež, Dolenjske Toplice itd.). Nastopali smo tudi po drugih jugoslovanskih republikah in na Češkoslovaškem.

Na naših nastopih velikokrat sodelujemo s Sindikalnim pihalnim orkestrom Litostroj, in to ne le na proslavah, kjer skupaj izvedemo nekaj pesmi, temveč tudi na samostojnih celovečernih koncertih za delavce Litostroja (koncert ob dnevu žena, novoletni koncert), za katere želimo, da bi postali tradicionalni.

Seveda pa se delovanje zbora bogati tudi s sodelovanjem navzven, z drugimi zbori. Tako imamo že več let stike z mešanimi pevskimi zbori Avtomontaže, Slovenijaceste Tehnika, Pionirja iz Novoga mesta in KUD Kraljevica, katere povabimo na nastop v našo delovno organizacijo, seveda pa oddidemo na gostovanje tudi mi.

Več je takšnega sodelovanja, več je nastopov, bolj smo veseli. Za pevce in pevke je največja motivacija čimveč zadovoljnih poslušalcev. Petnajstletnice delovanja Mešanega pevskega zbora Litostroj zato ne praznujemo samo mi, ki v zboru pojmujemo, ampak z nami vsi, ki so v zboru peli in z zborom živeli, ter vsi, ki so se in se še trudijo, da zbor uspešno deluje.

Dne 7. junija smo v počastitev petnajstletnega delovanja pevskega zbora v prostorih Delavske restavracije Litostroj izvedli celovečerni koncert. V prvem delu programa smo se predstavili s pesmimi starejših slovenskih in tujih skladateljev, med katerimi seveda ni manjkalo Gallusa, slišali pa smo tudi nekaj najbolj znanih slovenskih pesmi: Jurija Fleišmana: Triglav, Mateja Hubada Luna sije, Rada Simonitija Pod jasnim soncem rdeča roža in Ubalda Vrabca Udar na udar...

Po krajšem odmoru je zbor izvedel lahkotnejši program. Zapeli smo narod-

ne: Oskarja Deva Meglica, Gustava Ipavca Kukavica, Ubalda Vrabca Barčica, Emila Adamiča Zvira voda, Frana Venturinijsa Nocoj pa, oh, nocoj, Antona Schwaba Škrjanček poje, žvrgoli in dalmatinsko A ča?

Po burnem aplavzu smo na koncu dodali še Rož, Podjuna, Zila, zaključili pa smo z Zdravljico Franceta Prešerna.

Vse izvedene pesmi so številni poslušalci, ki smo jih bili pevci izredno veseli, nagradili z aplavzom, ki je jasno izkazoval, kako smo pesem izvedli in kako je bila poslušalcem všeč.

Ob tem jubileju je dvanajst pevcev prejelo bronasto Gallusovo priznanje za več kot petletno petje v pevskem zboru. Za več kot petnajstletno sodelovanje je prejelo srebrno Gallusovo priznanje pet pevcev, zlato Gallusovo priznanje pa sta za več kot petindvajsetletno prepevanje v pevskih zborih prejela Mili Ferlinec in Jože Gal.

Javno zahvalo za prizadevno in uspešno delo pri razvijanju celotne dejavnosti pevskega zbora je izrekla KOOS Litostroj Ivanu Bašiču, Teodori Čič, Jožetu Galu, Alojzu Janežiču, Magdi Kreft in Francu Rihtarju.

Bronasto liro za uspešno in več kot 15-letno delo s pevskimi zbori je prejel zborovodja Primož Cedilnik. Kot priznanje za uspešno delo pa je zbor prejel umet-

niško sliko od Zveze kulturnih organizacij občine Ljubljana-Siška.

V svojih kratkih nagovorih so zboru zaželeli še veliko uspešnega dela predstavnik sindikalnega orkestra Litostroj Maks Kričaj, podpredsednik Zveze kulturnih organizacij občine Ljubljana-Siška Brane Praznik in predsednik KOOS Litostroja Vasja Kreft, ki je še posebej poudaril pomen ohranjanja slovenske pesmi kot prispevek h kulturnemu odnosu, ki se odraža v našem vsakdanjem življenju.

Program je povezovala Vesna Tomc, ki je besede našega pokojnega kronista Janeza Oprešnika navedla v začetku programa, jaz pa naj jih ponovim ob koncu tega zapisa: »Življenje naj bo za nas kakor pesem, ne samo kot doživetje in besede, ampak kot izraz, da smo namenjeni k visokemu cilju civilizacije. Življenje naj nam bo: ljubezen do dela, ljubezen do bližnjega in ljubezen do naše lepe slovenske pesmi.«

M. Kreft

AFORIZMI

— Nekateri delajo na črno, nekateri na sivo. In pri tem še pričakujemo rožnato!

— Dovolj je zgodb, odrasli smo tudi za pravljice.

P. Srečkovič

Predstavnik pihalnega orkestra Litostroj Maks Kričaj in Marjan Stropnik sta zborovodji Primožu Cedilniku izročila bronasto liro v znak priznanja za uspešno dolgoletno vodenje zbora in sodelovanja z orkestrom (Foto: M. M.)

Mili Ferlinec je prejela zlato Gallusovo priznanje za več kot petindvajsetletno petje v pevskih zborih iz rok podpredsednika Zveze kulturnih organizacij občine Šiška, Braneta Praznika

Zlato priznanje godbi

3. junija je Sindikalni pihalni orkester Litostroj sodeloval na tekmovanju slovenskih pihalnih orkestrrov v Mengšu, ki ga organizira Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Letošnje tekmovanje je bilo že deseto po vrsti.

Naš pihalni orkester pa na tem tekmovanju ni samo sodeloval, ampak si je tudi priboril ZLATO PLAKETO v koncertnem programu. Ob tem pomembnem dosežku, ki seveda ni naključen, temveč je neizbežen plod načrtnega dela vseh članov orkestra, še posebej pa njegovega dirigenta Marjana Stropnika in neutrudnega predsednika Maksa Kričaja, se SPO pridružujemo s čestitkami in željami, da bi še vnaprej tako uspešno nastopali in zastopali naš Litostroj.

J. K.

Klasika nekoliko drugače

Polni pričakovanj in istočasno skepse smo šli v Mestno gledališče, da bi si ogledali dramatisacijo znanega Dumasovega romana »Dama s kamelijami«.

Nekateri izmed nas, predvsem pa naši starši, ne morejo pozabiti božanske Grete Garbo, ki je s filmsko verzijo Dumasovega romana vtisnila temu delu nepozabno podobo, zato je marsikdo ravno zaradi tega hotel videti tudi naše igrance v tej še vedno aktualni zgodbi.

»Mlada ljubezen, kako si ti čudežna,« se sicer v nepozabni Verdijevi operi Traviata sliši mnogo bolj občuteno, saj jo spremlja glasba, ki je samo govoreča beseda ne more nadoknaditi, vendar tudi drama z zelo dobrimi igralci drži gledalce vsehkozi in napetosti in uživanju gledališke umetnosti.

Scensko je predstava zelo domiselna, saj filmske projekcije v ozadju odra živo spremljajo dogajanja na odru in pričarajo mladostna pričakovanja in ljubezen dveh, ki se sicer poznata že dve leti, vendar sta se zares spoznala, a šele pred kratkim.

Med številnimi gledalci iz Litostroja, ki

mimogrede rečeno, v zadnjem času v vedno večjem številu obiskujejo gledališke in koncertne prireditve, so bili občutki ob koncu predstave zelo različni. Mlajši gledalci so bili navdušeni nad vločki v predstavi, ki so režijsko dodani in istočasno tudi nad Verdijevo glasbo, ki spremlja predstavo, na žalost vsehkozi le z napitnico in deloma s prelepim duetom iz prvega dejanja Traviate. Ostalim, ki smo videli film, oziroma gledali in poslušali Traviato, kjer je ljubezen med prejšnjo razuzdanko ter mladeničem, ki ima rad samo njo, prikazana bolj čustveno in doživeto, nam ravno ti prizori kvarijo vtise, čeprav sta drugače glavna igralka prikazala pravo bogastvo gledališke umetnosti.

Na splošno je bila predstava uspešna in Litostroječanom všeč, tako da bi še radi spet videli kakšno novo. Precej naših gledalcev pa bi sedaj rado videlo Verdijevo opero Traviata, da bi isto snov primerjali. Vendar na žalost le-te to sezono ni več na sporedu.

Pa na svidenje!

Henrik Bratković

Joan Baez v živo

V petek, 2. junija, smo nostalgično razpoloženi Litostroječani obiskali koncert Joan Baez v Hali Tivoli. Dvorana se je počasi, a vztrajno polnila. Kot po navadi je zvezda večera zamudila. Čakanje je zapolnil mlad duo, fant in dekle, ki sta brenkala na kitaro in prepevala pesmice v Joaninem stilu. Občinstvo ju je presenetljivo dobro sprejelo. Po 45 minutah se je na odru pred popolnoma zasedeno dvorano prikazala Joan Baez. Vsi smo jo navdušeno pozdravili. Že s prvimi besedami je pevka prebila led ter vzpostavila stik s poslušalci. Nekaj besed je spregovorila celo v slovenščini. Nato je začela z izvajanjem pesmi. Že po prvih tonih smo z veseljem ugotovili, da je Joan kljub letom obdržala svoj značilni, privlačni glas.

Pred nami so se zvrstile pesmi, od tistih iz njenih zgodnjih let pa do družbeno angažirane pesmi ansambla U2 in Stinga. Pevka je bila popolnoma sproščena in domača, dodatne simpatije poslušalcev pa si je pridobila, ko je odločno preprečila, da bi varnostniki grobo obračunali z

malo preveč navdušenim oboževalcem.

Vzdušje v dvorani je bilo izjemno. Občinstvo je ploskalo po taktu, pelo refrene in ob nežnih akordih je je dvorana zaiskrila v nešteti plamenčkih vžgalnikov in sveč.

Na vrhuncu nastopa je Joan oznanila: »And now a song for J.J.« Za tiste, ki niso takoj dojeli, je dodala: »Za Janeza Janšo!« Po dvorani se je razlegel huronski aplavz. Vsi so vstali in z dvignjenimi rokami spremljali skladbo.

Čez dobro uro, ko je bilo občinstvo ravno prav razvneto, je Joan koncert zaključila. Vendar se je zaradi silnega skandiranja še dvakrat vrnila na oder. Zapela je še štiri pesmi.

Ugotovili smo, da je Joan po tolikih letih še vedno kvalitetna pevka (pela je v živo, brez playbacka), predvsem pa nas je navdušila s svojim sproščenim nastopom in tihim dialogom z dvorano. Ostala je zvesta svojim mladostnim idejam. To je dokazala tudi na koncertu v Ljubljani.

Tanja Kočar

Pojdi, sinko moj, na pot, na življenja pot!

Premišljeval sem, premišljuje in še bom premišljeval, kaj bom, ko bom... Že mnogi so me vprašali, na katero šolo hodim, kaj bom delal, ko jo bom končal, kje bom živel itd. In če se sedaj še enkrat zamislim, po kateri poti bom šel, je moj odgovor: NE VEM.

Učim se za elektrotehniko in še zdaj ne vem, če bo moja služba ustrezala mojemu poklicu. Naj povem, da me elektrotehniko ne zanima in da bi bil bolj vesel, ki bi bil šel na avtomehanično šolo, pa čeprav je to delo umazano. Kar se tiče denarja, se lahko zaslužim pri obeh poklicih. Toda meni ni do denarja, dovolj me je avto, kje bom živel, še ne vem in denar, ki ga rabim za normalne življenjske stvari... PA SPET NE VEM, ČE SI ŽELIM PRAV TO!!!

Rad bi šel v Kanado, kar je verjetno

omenil tudi sošolec. Oba imava možnosti, da si tam ustvariva lepo življenje, toda lahko se zgodi, da bo premagalo domotožje. Mogoče bom odšel v tujino samo za nekaj časa, mogoče sploh ne bom šel, NE VEM!

Ustvaril bi si rad svojo družino in ne izgubil moje prostosti, kakršno imam sedaj. Zopet je tu problem, ki pa je skoraj neresljiv.

Rad bi bil povsod, rad bi bil nikjer, bil bi vse, bil bi nič, marsikaj me zanima, pa ne znam vprašat, koliko je stvari na svetu, ki se jih da početi, toda še zdaj NE VEM!

Pred menoj je še vojska, kjer lahko celo leto premišljuješ, pa še zmeraj ne vem, če bo dovolj časa za premislek!

Vprašajte me čez 5 let ali pa 10 let, pa vam povem, da NE VEM!!! Miha Kovač

Na literarno pot z litostrojskimi učenci

Da mladi ob vsem učenju, ki ga zahteva današnja šola, najdejo še čas za kate-rokoli svobodno dejavnost, je pravi ču-dež, kakor tudi, da si vzamejo za vodenje le-te čas že tako preobremenjeni in slabo nagrajevani prosvetni delavci. Toda je že tako, da je človeku edino resnično zado-voljstvo delo, saj mu vzbuja občutek lastne vrednosti, zadovoljstvo in ga obe-nem varuje pred pogubnimi pritiski na-šega vsakdana. Tako sem razmišljala ob litostrojski mladini na njihovi literarni poti po Primorski in katere namen je bil obiskati Tomaj, Novo Gorico in Kobarid.

Vesna Birtič, Martina Rozman, Igor Rauter, Mirko Marinčič, Martina Ravni-car, Iva Andželkovič, Mojca Krašna, He-len Lukež, Nataša Cedilnik, Uroš Oblak, Igor Zajc, Herbert Knavs, Sandi Hubad, Tadej Šterk, Uroš Mihelčič, Mat-jaž Kopal, Tomaž Novak, Aleš Kaizer-berger, vsi recitatorji ali muzikanti ali oboje hkrati, in več kot petdesetčlanski pevski zbor, katerega imen pa tukaj ni mogoče naštevati, so bili povabljeni na nagradno popotovanje za vestno obisko-vanje vaj in nastope, ki so jih pripravljali v okviru kulturne skupine šole. Vsa ta neugnana mladost se je vsula tistega to-plega pomladnega dne, 25. maja, ko bi lahko vzkliknili s Cankarjem: Kot na-smejan obraz se je prebudilo jutro iz ne-vihte, v avtobus. Prisedli so še profesori-ca Vesna Tomc, profesor Jožko Peternel in Petja Fajdiga-Sever. V vozilu so poto-vali vsi glasbeni instrumenti, kitare, tro-bente, harmonike, klarineti, pa živila za zakusko v Goriških Brdih. In kasete z glasbenimi uspešnicami za dobro voljo.

Na kako čudoviti zemlji smo doma, sem si mislila, ko so mimo nas bežali ze-

leni pašniki z bleščeče belimi lisami ap-nenca, skrbno obdelane skromne krpe zemlje v skrivnostnih vrtačah, pritlikavi grmički, gosto zarasli griči ob robu dolin. Videli smo kosce sredi zrelih trav, kamni-te kraške hiše ponekod, ostanke poruše-nih domov z votlimi očmi nekdanjih oken, spomin na nasilje in smrti, na čas, ko je človek nehal biti človek. Pa spet razkošje cvetočih akacij in bezgovih gr-mičev. Vse do Sežane, o kateri je Srečko Kosovel napisal:

Tiho sonce, sonce pod Sežano
razgoreva v zlatu ...

Vinogradi ob poti. Črno oblečena starka okopava rdeče grude zemlje. Nove hiše v naseljih. In slapovi rdečih vrtničnih cvetov. Tomaj. Očarljiva kraška vasica s kamnitimi ogradami. Vrtovi.

Za belo ograjo raz zelenelo je
tihom pomladno drevo ...

(Kosovel)

Kosovelova spominska plošča na šoli in hiši, kjer se je komaj dvaindvajsetlet-nemu iztekla življenjska pot:

Komaj rojen
že goriš v ognju večera ...

Tako tiho je na Tomajskem pokopališ-ču. Beli kamni se bleščijo v opoldanski pripekli. Grobnica Kosovelovih. Vrtnice. Srečko Kosovel. 1926. Prezgodaj utrgan cvet, prerano ugasla mladost največjega slovenskega pesnika njegovega časa. Pe-sem. Kosovelove Bore je uglasbil Srebot-njak, priredil za instrumentalni kvintet pa profesor Peternel. Dekliški oktet za-poje Poljce je že zeleno. Zbor pesem Na-prej. Gledam te čudovite mlade obraze in se bojim za svoja dva sinova in zanje in si želim, da bi mogli svet obrniti po svoje, z mladim pogumom, s sanjami o boljšem, z ljubeznijo in brez zlobe in želje po uniče-

Dekliški oktet pred Bevkovim spomenikom v Novi Gorici

Če se ozrem nazaj

Besede, ki se letos med nami, učenci zadnjega letnika, največ ponavljajo, so ver-jetno: »Oh, ko bi bilo že konec te šole!« Vsi smo že neučakani, radi bi bili že strojni tehniki. Toda če se ozrem nazaj, in si pri-kličem v spomin ta štiri leta srednje šole, vidim, da tako lepih let v svojem življenju še nisem doživel in jih verjetno tudi ne bom.

Ko sem prišel v prvi letnik, sem bil ves izgubljen. Toda že čez nekaj časa sem se na nov način učenja in dela v šoli privadil. Letos delam vse to že kar avtomatsko, ko-likor sploh še delam. V začetku smo se vsi bali učiteljev, ki so nas že od prvega dne naprej strašili in opozarjali, da brez učenja ne bo nič. Nekateri tega niso vzeli resno in so kmalu zapustili šolo. Drugi so se s teža-vo prebijali iz letnika v letnik, nekateri pa so brez vsakih težav prišli v četrti letnik. Toda mislim, da je načelo vseh nas bilo: »Linija najmanjšega odpora«. Vsak se je po svojih najboljših močeh trudil, da je bil vprašan najlažje snov in dobil čimboljšo oceno. Marsikatero noč smo prebedeli, ko smo pisali »plonk listke«.

Velikokrat smo pozitivno oceno ujeli za zadnjo dlako, nekajkrat zablesteli s svojim znanjem. Toda mislim, da je čar šolskih klopi smeh. Tisti smeh, ki se razvije iz na-gajivega hihitanja v strašen krehot. Ko sli-šiš tak smeh, veš, da bo nekdo ves zardel v glavo, začel se bo potiti ali pa bo skoraj umrl od strahu. Ponavadi so bili vzrok te najlepše stvari v šoli eni in isti učenci. Ko-sec strašno rad ponagaja, kjer le more. Pandža ne prenese hišnika. Ta dva sta bila največkrat vzrok smeha v razredu. Zmeraj se bom spominjal Hajdinjaka in njegove frizure, Rudija, ki lahko oponaša vse, kar oddaja zvok. Nikoli ne bom pozabil tripe-resne deteljice Janežiča, Sicherla in Vid-marja, ki jim vse v življenju pomeni hokej.

Dolenjska četvorka se že štiri leta brani proti svojemu zvonečemu nazivu. Kosca in Tominca ne bom pozabil zaradi težav, ki sta jih imela pri angleščini in slovenščini.

Mislim, da nikogar ne bom pozabil. To-da nekatere si bom zapomnil bolj, nekatere manj. Mislim, da smo doživeli veliko, da smo preživeli veliko lepih stvari. Edino kar mi je žal, da smo prikrajšali učitelje za ne-kaj let življenja, ko smo jim »najedali« živ-ce. Tudi učiteljev ne bom pozabil. Rad imam ta leta življenja, še raje pa bi, da bi se ponovilo.

Štafan Križaj

To je mladost

Pred diskom je bila gneča. Hrup motor-jev je preglasil glasno govorico mladih grl. V gneči so se prerivali večinoma polizani šminkerji in strupeno pogledovali proti vhodu v disko. Kaj za vraga še ne začnejo spuščati v dvorano?! Ura je že preveč.

Dekleta so se držala bolj ob strani in iz njihovih kretenj je bilo videti, da jim je ča-kanja že do vrha glave. Prestopale so se sem ter tja ter pogledovale proti množici. Pogledi nekaterih deklet pa niso bili na-menjeni našminkirani množici, nekako zmedeno so pogledovale čez gnečo, tja, od koder je prihajal hrup motorjev. Tu se je pričela zbirati druga vrsta mladine, dolgo-lasci imenovani. Bedarija. Sploh niso bili sami dolgolasci, le obleka se jim ni tako zelo svetila. Ni jih vleklo v množico in sploh so dajali videz, »da jim disko dol vi-si«. Oči so se jim iskrivo obračale proti dekletom. Če so opazili kakšen prav zani-miv primerek, so to tudi glasno komentira-li ter se obenem hudomušno nasmihali.

Šminkerjem je bila prisotnost dolgolas-cev vidno odveč. Začele so se vrstiti pripo-mbe o njihovem videzu, vse več je bilo besa v njihovih očeh.

vanju. Samo mladost je nadaljevanje.

Potujemo. Dutovlje z očarljivimi kam-nitimi pročelji domov. Cerkvica. Cvetje na baročno igrivih oblinah kovinskih balkončkov. Veliko novih hiš. Stara kraška gostilna, kjer sem pred mnogimi leti srečala Miška Kranjca. Sence dreves čez pot. Rožnatí šipki med travnimi bil-kami. Kamniti Štanjel. Žal nimamo časa za ogled Spacalove galerije.

V oklepu zelenih borovih rok
bela zaprašena vas
poldremajoča vas
kot ptica v varnem gnezdu rok.

(Kosovel)

Spet rdeča zemlja. Ustavimo se v Bra-niku. Gregorčičev spomenik v majhnem parku. Tukaj je goriški slavček kaplano-val osem let. Na poštni stavbi je spomin-ska plošča, ki so jo 1933 fašisti razbili, 1955 pa so jo Braničani spet obnovili. Tukaj je pesnik sanjal, dvomil, pisal:

Rodila mene je planina,
očetov dom mi tam stoji.
Vendar ti grički, ta dolina
se druga zde mi domovina,
za svoje štejem vas ljudi.

(Simon Gregorčič)

V Šempetru kupimo še šopek za pisate-lja Franceta Bevka. Nato se odpeljemo v Novo Gorico. V soncu je prelepa. So-dobno mlado mesto z že rahlim nadihom turistične sezone. Mrgolenje ljudi. V ze-lenju parka kip pisatelja. Tukaj je končal učiteljšče, potem nekaj časa uredniko-val, ustvarjal, ker je menil, da ga Slovenci najbolj potrebujejo na italijanski strani, da bodo laže ohranili slovensko besedo. Kdo ne pozna njegovih mladinskih del in najboljšega slovenskega romana Kaplan Martin Čedermac? Spet pesem iz mladih litostrojskih grl. In šopek v zahvalo za vse, kar je France Bevk dal slovenski lite-raturi. Potem malo sproščenosti ob sla-doledu ali kokti v tem ali onem od ljub-kih lokalčkov in spet potujemo po sončni cesti mimo modrih in rjavih oknic, pre-čkamo čudovito in edinstvenomodro So-čo. Spet vinogradi. Veliko novih domov. Smo v Goriških Brdih. Vse obdelano, urejeno, ponekod očarljivo krivenčasta stara kamnita hiša, iz časov, ko so Brici še garali kot koloni na posestvih italijan-skih grofov. Zdaj teče njihov merlot v njihove sode, zobajo svoje češnje in otre-sajo svoje orehe. Središče je Dobrovo. Velike nove hiše.

Ustavimo se v vasi Drnovk. Pod sta-rim, z bršljanom obraslim drevesom. Piknik. Fantje na dveh različnih čarajo če-vapčice. Kruh, čebula, ajvar in košare pravkar obranih češenj. Uživamo v son-cu, čistem zraku in miru med grički, vi-nogradi, temnimi osamelimi cipresami, orehi in češnjevimi drevesi na dnu glo-bač. Zelena trava. Nenavadno rožnati cvetovi detelje.

Proti večeru odidemo. Ob Soči proti Kobaridu. V drugačen, gorski svet. V Kobaridu položimo še zadnji venec ob vznožje Savinškovega spomenika Simo-nu Gregorčiču.

V Ljubljano se vrnemo že v nočnih urah. S kopico posnetkov za spomin.
Petja Fajdiga-Sever

Vendar dolgolasci polizancev sploh niso jemali resno. Na take tipe so gledali z us-miljenjem. Eden od njih je nič hudega slu-teč stopil mimo množice s pogledom, uper-jenim v neko plavolasko. Nenadoma ga je v množico potegnil par rok in zaslislalo se je vpitje. Nastala je mučna tišina, sopara je napovedovala dež. Pričujoči so se spogle-dali in zmedeno obstali. Nekdo iz skupine pretepenega je odvrgl jopič ter se divje zagnal v napadalca. In množice so se kot na ukaz zlihe, podoba je spominjala na bu-tanje morskih valov ob pečine. Udrihajoče roke so v zrak zarisovale nevidne sledi. Tope udarce je spremljalo divje vpitje, spa-čeni obrazi so se ozirali v nebo kot da bi hoteli neko oddaljeno silo prositi za po-moč. Strganim srajcam so sledile kletvice, pa spet udarci, udarci ...

Neko dekle je zavpilo nekaj o policiji. Roke so se umirile, glave so se obrnile v smer zavijajočih siren. Utihiel je smeh zmagovalca, polegel se je stok poraženca. Mladina se je začela pobirati in bežati, be-žati v noč.

Začelo je deževati.

Primož Jurca, 2.B SŠTS

AFORIZMI

— Za razliko od blaga z napako tudi ljudje z napako iš-čejo svoje izložbe.

— Škoda, da tudi možgan-ske vijuge izginjajo v labirintih.

P. Srečkovič

Kiparka Rene RUSIJAN

Kamen in železo

Veliko nas je v Litostroju, ki osebno poznamo kiparko Dubo Sambolec ali smo brali o njej, pred dvema mesece-ma pa je Litostroj ponudil gostoljubje še eni kiparki. To je 27-letna kiparka Rene Rusijan, ki je pred dvema letoma diplomirala na Akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani pri profesorju Slavku Tihecu.

Rene je v Litostroju potrebovala pro-stor za brušenje in delo ter nekaj odpad-nega materiala. Oboje je dobila v brusil-nici hidravličnih oblik pri tovaršu Kodriču, ki ji je s svojimi sodelavci rad pomagal in priskočil na pomoč. Ker so njene skulpture skoraj izključno iz kam-na in železa, je razumljivo, da dobro ob-vlada brušenje in varjenje. Res je, da se je tega veliko naučila že na akademiji, zeko pa jo je pohvalil tudi tovariš Kodrič.

Sama pravi, da ji je važnejši material in prostor kot oblika. Zadnje čase dela iz-ključno v železu in kamnu.

Vzrok za delo v Litostroju je bližnja razstava v Pančevu, kjer bo razstavljenih okrog 70 skulptur jugoslovanskih avtor-jev. Stvari, ki jih je v Litostroju izdelala, so že odpeljali, kajti razstava bo 2. junija, v zahvalo za gostoljubje pa bo Litostroju zapustila skulpturo, za katero bomo skupaj z njo skušali najti najprimernejši prostor.

Čeprav je Rene še mlada umetnica, je že samostojno razstavljala in sicer v Ga-leriji ARS, v Šempetru pri Novi Gorici. Razstavljala je tudi na desetih skupinskih razstavah, udeležila pa se je tudi več sim-pozijev in kolonij. Njeno skulpturo »Vhod«, narejeno iz železa, je odkupilo mesto Aberdeen na Škotskem, nekaj

stalnih skulptur pa stoji v Marušičih, v Prilepu v Makedoniji in Marinu v Italiji.

M. M.

Pa še o umetniškem ustvarjanju kiparke

Bolj jo zanimata prostor in funkcija plastičnega telesa v prostoru — zato se je odrekla klasičnemu modeliranju, prevze-la pa je (že klasično) način oblikovanja prostora (prostorov), ki anticipira strogo neokonstruktivistično umetnost objektov in sproščeno veselje nad ustvarjanjem ar-tefaktov. V vsebinskem pogledu bi po-temtakem lahko ugotovili, da s prikrito ironijo sestavlja objekte, ki so po eni strani »spomin« na paleolitske kamnite pestnjake in namig na dolgočasno civili-zacijo, ki jo simbolizirajo neskončne ko-ličine prefabrikantov (železne plošče). S kombiniranjem obeh »sporočil« pa je zre-lativizirala tudi časovno dimenzijo — iz kontinuumu jo je spremenila v strukturo, v mrežo, kjer je samo od zornega kota odvisno, kje je resnični začetek — ali je to pestnjak ali železna plošča? Precej indi-cev kaže, da bo človeštvo sklenilo svoj ve-liko krog žitja in bitja — s pestnjakom.

(Ivan Sedej — iz kataloga Bežigradske galerije)

Kiparka med postavljanjem svoje skulpture, ki jo je podarila Litostroju in ki bo odslej krasila zelenico pred vhodom v upravno stavbo TVN.

Le kdo je to varil skupaj? Moral bi vedeti, da takega kosa ne moremo spraviti v peč.

Razvojno raziskovalna dejavnost

Tudi letos so se mladi raziskovalci iz naše šole še posebno odlično izkazali na drugem srečanju mladih raziskovalcev in mentorjev ljubljanske regije, ki je potekalo v Cankarjevem domu 18. in 19. maja v okviru gibanja Znanost mladini in Zaupajmo v lastno ustvarjalnost. Zopet sta aktivno vlogo kot mentorja na metalurškem oziroma elektrotehniškem področju odigrala prof. Bezjak in prof. Trdan, ki je bil tudi v organizacijskem odboru za pripravo srečanja.

Mladi raziskovalci metalurške usmeritve iz 4. letnika so predstavili naslednje naloge:

- Svet keramike (keramična gradiva izpodrivajo kovinska zaradi svojih specifičnih prednosti). Nosilca nalog: Breda Breclj, Marija Perme.
- Elektronska mikroskopija (razkriva skrivnostni svet kovinskih gradiv tudi z milijonkratno povečavo). Nosilca nalog: Zdravko Golobič, Helena Lukeš.
- Avtoradiografija (sodobna preiskovalna metoda, ki skupaj z elektronsko mikroskopijo služi kot najsodobnejša metoda v preskavi materiala). Nosilca nalog: Blaž Ergaver, Viktor Grdun.

Mladi in zelo uspešni raziskovalci elektrotehniške usmeritve 3. in 4. letnikov pa so predstavili naslednje naloge:

- Univerzalni mikrovalovni sprejemnik (uporabljen na širokem frekvenčnem, posebej zahtevnem obsegu za X band z izboljšavami: a) mikrovalovni predajačevalnik (LNA) z Ga As FET — i,b) skalar na horn antena, računalniško projektirana, ki omogoča sprejem signalov vseh polarizacij, c) konverter na PTFE laminatu). Nosilec naloge: Peter Kavčič.
- Sodelavci: Rajko Dobnikar, Matić Gobec, Robert Urbančič, Mitja Zdešar.

- Krmiljenje koračnih motorjev v ridalniku — ploterju (izdelali smo kompletno elektronsko vezje z najsodobnejšimi digitalnimi sklopi, ustrezno mehaniko in programsko opremo, da lahko krmili koračne motorje v polkoračnem načinu — (kot koraka je 0,9°). Delovanje tega vezja krmilimo in kontroliramo z IBM PC XT/AT združljivim računalnikom preko paralelnega — printer porta centronics). Naloga je aplikativnega značaja in jo je možno uporabiti na različnih področjih projektiranja oziroma konstruiranja. Nosilci naloge: Herbert Knavs, Boštjan Igličar, Matjaž Juntos. Sodelovala: Robert Magaš, Robert Grandovec.

- Računalniško vodena robotska roka. (Namen naloge je bil izdelati računalniško vodeno robotsko roko. Krmiljenje je izvedeno z računalnikom C64 oziroma IBM PC kompatibilnim računalnikom. Roka se bo lahko uporabila za učne namene in uvajanje v proizvodne procese z možnimi izpopolnitvami v različnih aplikacijah. Možnosti za premike so naslednji: popoln obrat okoli svoje osi, naklon za 90°, podaljšanje roke za 10 cm in oprijemanje predmeta z možnostjo dviga okroglih predmetov. Vodenje samo bo izvedeno programsko preko posebnega vmesnega vezja, hkrati ima tudi možnost krmiljenja preko svoje posebno vgrajene krmilne note). Naš cilj je premestiti začetne težave pri uvajanju robotike z možnostjo izpopolnjevanja ter preizkušnja na praktičnih primerih uporabe. Nosilci nalog: Aleš Zupančič, Peter Pikel, Matej Baš.

Elaborate nalog so skrbno recenzirali priznani strokovnjaki, avtorji pa so tudi ustne zagovore s pomočjo izdelkov in vsebinskih panojev uspešno »prestali« in na koncu iz obeh delov dobili skupno oceno ter priznanje za dosežene uspehe. Udeležba in obisk v Cankarjevem domu sta bila izredno velika, za naše naloge pa so se zanimali tudi strokovnjaki iz delovnih organizacij, predvsem zaradi kompleksne obdelave in izvirnosti raziskovalcev. Pri svojem delu so raziskovalcem pomagali tudi nekateri drugi strokovnjaki šole ali delovnih organizacij in jim velja, kot tudi vodstvu šole, razrednikom in nekaterim profesorjem, vsa zahvala,

saj so s svojim pozitivnim odnosom pripomogli k izvirnosti, domišljiji in ustvarjalnosti duha, kar je značilno za vsakega človeka; te prvine pa so se spajale z eksperimentalnim znanstvenim delom.

Človek se tako lahko kot šolar oz. dijak in študent zgodaj sreča z dosežki znanosti, vendar le že oblikovanimi golimi dejstvi. Nedosegljiva pa mu je, razen izjemno nadarjenim, vztrajnim in sposobnim tudi v določenih področjih, pot v osvajanje znanja, metod in postopkov, ki bi ga pripeljali do novih dejstev. Izobraževalni sistem, ki je namenjen najširšemu delu mladine, ni usposobljen za razvijanje najposobnejših oz. posebej ustvarjalnih na določenem področju. Poleg tega pa je danes to stalen proces v reformiranju in dograjevanju metod in elementov sistema, ki mora odpreti pot uveljavljanju »izvenšolskega« izobraževanja. Šele v tem se oblikuje idealen način za osvajanje najnovejših dosežkov znanosti in tehnike. V bistvu gre za graditev znanja, ki traja vse življenje. Naloga izvenšolskega znanstveno tehničnega izobraževanja je pomagati posamezniku pri spoznavanju in preizkušanju znanstvenih in tehničnih dosežkov. Živeti v znanstveni družbi pomeni imeti možnosti za razvijanje in hkrati sposobnost za načrtovanje in usmerjanje družbeno ekonomskega razvoja. Uveljavljanje znanja pri mladi generaciji postaja namreč v svetu vedno bolj prevladujoča proizvodna sila, ki temeljno vpliva na ves proces družbenega razvoja. Vsako pridobivanje pravega znanja pa zahteva napor, analitičnost, sistematičnost, kritičnost, analiziranje dejstev, oblikovanje stališč in argumentov zanje. To pa je tisto,

kar mladega človeka, ki ga motivira elementarna želja po znanju in spoznanju, postopoma oblikuje v celovito in samozavestno osebnost, oboroženo z najmočnejšim orožjem človeškega razvoja — z ustvarjalnim in kritičnim razmišljanjem. To pa je pri nas premalo cenjeno in verjetno še v fazi umetnega dihanja.

Najbrž je tudi res, da je potrebna zavestna družbena intenzivna politika pospeševanja te dejavnosti, ki mora biti spremljana oz. vodena s kvalitetno organizacijo in z ustreznimi materialnimi sredstvi in stimulacijo. Kako je z materialnimi sredstvi v družbeni »nadgradnji«, pa vemo. Isto velja za raziskovalno delo mladih: to je v resnici zgodnja, dolgoročna investicija v znanje, še bolj pa v oblikovanje tistih značajskih in intelektualnih parametrov, brez katere si moderne civilne družbe, sloveče na analitičnih in kritični individualni in teamski ustvarjalnosti, na podjetnih idejah, izhajajočih iz novih spoznanj in njihovi sistematični obdelavi, na učinkovitem gospodarjenju in privrženosti razvoja — niti ne mislimo. Prav je zato, da gospodarstvo pozdravlja ta spoznanja; zahvaljujemo se organizacijam in posameznikom, ki so v ta namen odstopile zahtevne komponente za aplikacijo nalog oz. izvor znanja iz tuje literature.

Resda so najbolj vabljivi kratkoročni učinki oz. sponzorski način razmišljanja. V naši družbi smo se posebno močno nagnili k temu, da skušamo za vsako dejavnost, zlasti če je le-ta bolj dolgoročnega značaja in niso takoj na dlani njeni kratkoročni učinki, najti »sistemski in odgovorni« predalček ali boljše resorno institucijo, pod katero naj ta spada in ki je »dolžna, da...«. Torej: naj ne bodo samo goreče želje..., naj se akcije gibanja ne uresničujejo samo s pasivnimi verbalnimi obljubami, marveč naj bo družbeno priznana kategorija vtkana v zakonitosti zdravega gibanja razvoja.

Pripravil Edvard T.

Nekaj o krvodajalstvu v Litostroju

Ko se poslavljam od Litostroja in od litostrojских krvodajalcev, želim obuditi spomin na vse lepe in včasih tudi manj prijetne dogodke. Začetki krvodajalstva v Litostroju segajo vse do začetka organiziranih krvodajalskih akcij.

Spominjam se še organizatorjev teh akcij — Avgusta Kočarja, Anteja Buriča, Bojana Brenčiča, Antona Saporja, Adolfa Strake, Iva Šnajderja in drugih, katerih imen se žal ne spominjam več.

Koliko zagnanosti in vere v človeka je bilo v teh ljudeh!

Njihovo delo smo prevzeli mlajši, vendar se je kasneje aktivnost odvijala veliko bolj v okviru komisije za socialna vprašanja in družbeni standard pri KOOS; tako so bili vsakokratni predsedniki komisij nosilci krvodajalskih akcij. Upam, le, da bodo predsedniki teh komisij v bodoče ljudje, ki bodo pripravljali delati in jim ne bo škoda časa za zbiranje prijav in agitacijo za krvodajalske akcije. Poudariti moram, da brez teh imenovanih sodelavcev sploh ne bi mogli doseči vsega tega. Včasih se nas je na zavodu za transfuzijo zbralo več kot 240 Litostrojčanov. Bili smo veseli vsakega krvodajalca, istočasno pa me je bilo strah, kako se bo ob gneči, ki je ob takih prilikah nastala, vse dobro izteklo. Včasih je bilo res kar močno razburljivo, vendar se je z dobro voljo vse lepo uredilo. Moje prvo srečanje s krvodajalci je bilo prijetno — srhljivo. Prijetno, ker sem videla, v kako veliko množico dobrih ljudi sem se vključila, in srhljivo, ko sem bila prvič ob krvodajalcu, ki mu je postalo slabo, jaz pa sem se bala, da bi se ob padcu ne udaril z glavo v kakšen rob. No, vedno se je vse srečno izteklo.

Tudi na družabna srečanja s krvodajalci imam prijetne spomine. Ob 25-letnici prostovoljnega krvodajalstva v Sloveniji v letu 1978 sem bila skupaj s krvodajalci občine Šiška prisotna na jubilejni proslavi, med udeleženci tega jubileja je bilo največ Litostrojčanov, ki so prejeli priznanje Rdečega križa Slovenije za prizadevno delo pri organiziranju krvodajalstva in ki so tudi več kot 25-krat darovali kri. Tedaj smo prejeli to visoko republiško priznanje naslednji Litostrojčani: Štefan Božič, Bojan Brenčič, Ante Burič, Franc Černivec, Tone Erman,

Andrej Frantar, Adolf Golob, Vital Gričar, Avgust Kočar, Anton Kosi, Dimitrij Kveder, Magda Kreft, Jože Mesec, Ernest Merklin, Franc Pivk, Peter Piškur, Franc Repar, Ferdo Saletinger, Janez Sansoni, Anton Sapor, Jože Starman, Adolf Straka, Ivo Šnajder, dr. Edo Tepina, Janez Tomšič, Janez Zadnikar in Delovna organizacija Litostroj.

Tedaj sem se pogovarjala s posamezniki, ki so kri darovali 30, 50 in celo 86-krat. Ponovno sem spoznala, da so to skromne osebe, ki žele pomagati sočloveku ne glede na raso in versko pripadnost. Ne pričakujejo nobenega plačila, veseli pa so priznanj, ki jim jih podeli družba za njihovo nesebično pomoč.

Misel, da bi organizirali podeljevanje priznanj krvodajalcem za 5, 10, 15, 20 in 25-krat darovano kri, se mi je porodila v letu 1974. Toda treba je bilo začeti iz nič. Urejene evidence ni bilo in zato sem pri zbiranju podatkov o krvodajalcih uporabila stare sezname udeležencev krvodajalskih akcij, nastavila sem kartoteko in jo dopolnjevala s podatki ob naslednjih akcijah s podatki, ki mi jih je lahko posredovala občinska organizacija Rdečega križa in Zavod za transfuzijo. Ševilo evidenčnih kartonov se je kar lepo množilo in tako jih imamo danes več kot 1000. Vanje skušamo redno vpisovati vsa darovanja krvi. Seveda so mi pri tem veliko pomagali sami krvodajalci, ki so redno sporočali vsak odvzem. Ko sem evidenco uredila vsaj do neke mere, sem zbrala pogum in 1977 v mesecu aprilu smo se litostrojski krvodajalci prvič srečali. Udeležba je bila presenetljivo lepa. Vabilu se je odzvalo kar 204 krvodajalcev, priznanja pa jih je prejelo 81. Srečanja so bila organizirana po osnovnih organizacijah, saj v DO nismo uspeli dobiti prostora, kjer bi na primeren način prejeli hkrati

Lep uspeh na Festivalu dela mladih

Tudi letos so se najboljši učenci tehničnih usmeritev Jugoslavije pomerili na Festivalu dela mladih. V Subotici so se od 11. do 13. maja srečali v triindvajsetih poklicih. Slovenijo so zastopali tudi trije učenci naše šole. V močni konkurenci so pokazali veliko znanja. Posebno se je izkazal Sašo Vilfan, učenec 4.e razreda, ki je na področju audio-video elektronike osvojil prvo mesto oz. naslov državnega prvaka. Takih uspehov si želimo tudi v bodoče.

M. P.

Prijetno vzdušje v Cankarjevem domu ob predstavitvi uspešnih raziskovalnih nalog iz zanimivega sveta elektronike (Foto: E. L.)

Sodobne metode v metalurgiji razkrivajo skrivnostni svet kovin

vse krvodajalce. Ob tem prvem srečanju smo se razšli z željo, da srečanje ne bi ostalo prvo in zadnje in da se ob letu zopet vidimo.

In res v sodelovanju s člani socialnih komisij smo skoraj vsako leto organizirali srečanje krvodajalcev, izjema sta le dva presledka, čemur pa je bila vzrok bolezen.

Tudi letos smo se 22. maja zbrali v jedilnici TVN. Na srečanje in podelitev priznanj smo vabili vse, ki so kri darovali več kot 25-krat, in seveda vse prejemnike priznanj. Priznanje za 5, 10, 15, 20 ali 25-krat darovano kri je prejelo 59 Litostrojčanov.

KOOS Litostroj ima velik posluš in nudi vso podporo krvodajalcem in njihovim aktivistom.

Pred dobrimi tremi leti smo uspeli podeliti litostrojско priznanje za več kot 50-krat darovano kri. Bila je to ročna ura, ki jo je kot skromno zahvalo za darovano kri prejel Peter Piškur. Ob naslednji podelitvi smo podelili srebrno plaketo KOOS Litostroja za več kot 45-krat darovano kri, dva krvodajalca v letošnjem letu sta prejela še srebrno plaketo: Branko Šuštaršič in Rade Potič, devet krvodajalec, ki so kri darovali več kot 37-krat, pa je prejelo knjigo o bolnišnici Franji in požrtvovalni vodji dr. Bidovčevi.

Srečanje je bilo prijetno. Udeležil se ga

je tudi dolgoletni aktivist Rdečega križa in naš nekdanji sodelavec Ante Burič, ki z aktivnostjo na tem področju nadaljuje tudi sedaj, ko je upokojen.

Za mene pa je to srečanje pomenilo tudi slovo od dolgoletnih prijateljev in sodelavcev, s katerimi sem organizirala marsikatero srečanje ne samo krvodajalcev, pač pa tudi srečanje udeležencev, obiskov bolnikov in delavcev, ki so upokojeni zaradi posledic nesreče pri delu ali poklicne bolezni. Prepričana sem, da delo ne bo zamrlo, da so za menoj ostali tovariši in tovarišice, ki ga bodo nadaljevali.

Dokaz, da aktivnost ne bo zamrla, je tudi zadnja krvodajalska akcija 25. maja. Vabilu, da darujejo kri, se je odzvalo 79 krvodajalcev; PUM — 18, HE0 — 17, PPO — 13, TVN — 8, IO — 7, ČN — 4, FS — 3, Prodaja, KS, SK in SIO pa po en krvodajalec.

Udeležba je bila zadovoljiva in prepričana sem, da bo tako tudi ob naslednjih akcijah.

Ob tej priliki se članom komisije za socialna vprašanja in družbeni standard pri KOOS zahvaljujem. V zahvalo za moje delo so mi izročili darilo, ki me bo spominjalo na 29 let, preživetih v Litostroju. V vazi, ki sem jo dobila, bom skušala imeti vedno šopek, ki me bo spominjal le na lepa doživetja.

Magda Kreft

Počitnice so pred vrati

Še nekaj dni in šolska vrata se bodo za učence zaprla. Nekateri se konca veselij, drugi pa bodo preizkusili svoje moči še na popravni izpitih. K nam se v naslednjem šolskem letu ne bo vrnilo 266 učencev zaključnih letnikov. Ti so seveda bolj nečakani, saj so to za večino zadnje dolge počitnice. Izjema so učenci četrtnih letnikov, ki se pripravljajo za sprejemne izpite na fakultete. Nekoliko predaha so imeli na zaključnih izletih in z maturantskim plesom na Gospodarskem razstavišču.

Uspeh bo ob koncu pouka približno enak lanskoletnemu. Ponovno so učenci prvih in drugih letnikov nekoliko slabši. To je tudi razumljivo, saj prihajajo z različnim predznanjem iz različnih okolij.

Tudi letos imamo pri vpisu pestro populacijo. Glede na število prijav je stanje nekoliko boljše kot lansko leto, vseeno pa bi vpisali še nekaj oblikovalcev kovin in livarjev.

S koncem šolskega leta so se kon-

čale tudi tekmovalne aktivnosti učencev na republiškem in zveznem nivoju. Letos so se posebno dobro odrezali naši učenci na tekmovanjih matematike, fizike, računalništva, Festivalu dela mladih in med mladimi raziskovalci.

Tako se končuje že enainštirideseto šolsko leto naše šole. Počitnice in nabiranje moči za novo šolsko leto so že tu.

M. P.

Tekmovanje ekip prve medicinske pomoči

Občinski štab za civilno zaščito, občinski odbor Rdečega križa občine Ljubljana Šiška ter Sekretariat za ljudsko obrambo občine Ljubljana Šiška so 31. maja 1989 organizirali že XVIII. preverjanje znanja prve medicinske pomoči. Svoje znanje so pokazale ekipe civilne zaščite, Rdeči križ in osnovne šole.

Tudi naša delovna organizacija se je z eno ekipo (6 članov in 2 rezervi) udeležila tekmovanja v preverjanju znanja v nudenju prve medicinske pomoči. Tekmova-

oziroma po prijavi vodje ekipe pri verifikacijski komisiji. Na obrazih nastopajočih pripadnikov civilne zaščite prve medicinske pomoči je

Naša ekipa, ki je med 28 nastopajočimi zasedla odlično četrto mesto

Ena izmed dveh litostrojskih trojk med oskrbo poškodbe (Foto: T. Š.)

nje je bilo 1. maja 1989 s pričetkom ob 12. uri na stadionu ŽŽD Ljubljana, Milčinskega 2. Preverjanja znanja se je udeležilo 28 ekip, kar je na veliko število prebivalcev v občini majhna številka. Ta podatek da slutiti, da se za ta način preverjanja znanja v nudenju prve pomoči organizacije združenega dela kot tudi krajeve skupnosti ne odločajo več. Vzrokov pa je verjetno več, tako objektivnih kot subjektivnih. Poudariti pa je vendar treba, da se ekipe, ki se udeležujejo te vrste preverjanja (ekipe so v veliki meri vedno iste), zavedajo, da je znanje ekip PMP CZ nujno potrebno v primeru kakršnekoli nesreče pa tudi v privatnem življenju. Civilna zaščita pa je hkrati sestavni del subjekta obrambnega načrta ter koncepta splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

V uvodnem nagovoru je predsednik OO RKS Ljubljana Šiška tov. Janez KRALJ prisotne pozdravil v imenu organizatorjev ter vsem zaželel veliko dobre volje in delovnega uspeha.

Namen preverjanja znanja prve medicinske pomoči je predvsem preizkus znanja in usposobljenosti ekip prve medicinske pomoči za nudenje pomoči ponesrečenim ljudem ob nesreči večjega ali manjšega obsega, hkrati pa tudi preverjanje celotnega dela na področju usposabljanja pripadnikov civilne zaščite prve medicinske pomoči po organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih naše občine.

Izvajanje praktične vaje — oskrba poškodbe, katere so izvajale ekipe (trojke) civilne zaščite kljub strogim predpisom ter ostrim (morda tudi preostrim in nenotnim kriterijem) ocenjevalcem, so pokazale, da pripadniki civilne zaščite in pripadniki Rdečega križa in učencev osnovnih šol to dejavnost obvladajo zadovoljivo ter da lahko strokovno nudijo dejansko pomoč ponesrečenemu prebivalstvu.

Preverjanje znanja v nudenju prve medicinske pomoči se je pričelo ob 12. uri v talovadnem kabinetu športnega društva ŽŽD. Vse ekipe so se zbrale ob 12.30 pred stadionom ŽŽD Ljubljana Šiška. Vzdušje pred samim preverjanjem je le nekoliko zmotilo deževno vreme.

Po končanem uvodnem delu organizatorjev se je pričelo samo preverjanje znanja. Ekipe so nastopale po vrstnem redu

bilo opaziti tremo in nestrpnost, kajti nobeni ekipi ni vseeno, na katero mesto se bo uvrstila.

Najboljši TOZD IRRP, med strelci J. Mrkun

V letu 1989 so največ strelskega znanja pokazali strelci in strelke iz IRRP, ki so premočno zmagali pred ekipo SŠTS in NABAVO. Zmagovalno moštvo je imelo v svojih vrstah tudi zelo močne posameznike, saj sta Mrkun in Donko osvojila 1. in 2. mesto. Prijetno pa sta presenetili članci iste ekipe Nevenka Strnad in Fani Požeš, ki sta zasedli 6. in 19. mesto med enainpetdesetimi nastopajočimi in s tem tudi veliko pripomogli k ekipni zmagi.

Na tem tekmovanju pa je bil razred zase Janez Mrkun, ki je izenačil svoj rekord prvenstva in dosegel rezultat, ki ga malokrat vidimo pri zmagovalcih na republiških ali pa tudi na državnih tekmovanjih. Skupno je tekmovalo 10 ekip, ki so bile sestavljene iz petih članov oz. članic.

Tekmovanje je potekalo aprila in maja na strelišču v domu učencev naše šole. Z udeležbo ne moremo biti zadovoljni, saj je manjkalo nekaj ekip, ki so do sedaj redno sodelovale.

Ekipni rezultati:	
1. IRRP	846 krogov
2. SŠTS	799 krogov
3. NABAVA	745 krogov
4. SSP	712 krogov
5. PZO II.	687 krogov
6. OB I.	682 krogov

Posamezniki:	
1. Janez MRKUN	189 krogov od 200 možnih

Vsaka ekipa je bila sestavljena iz dveh trojk ter rezerve. Seštevek točk opravljenega dela obeh trojk se je štel za končno uvrstitev oziroma rezultat celotne ekipe.

Preverjanja znanja v nudenju prve medicinske pomoči civilne zaščite TZ Litostroj se je udeležila ena ekipa (osem pripadnikov), ki se je dopolnilno usposabljala pod strokovnim vodstvom višje medicinske sestre naše obratne ambulante tov. Tilke HOSTA. Tu so si pripadniki naše CZ pridobili samozavest ter zaupanje v svoje znanje o pravilnem pristopu do poškodbe ter seveda sami izvedbi fiktivne poškodbe ponesrečenca, ki mora biti pravilno izvedena na manekenu. Rezultat dodatnega usposabljanja pa je bil tudi dobra uvrstitev, predvsem pa ugotovitev, da ekipa kot celota dobro in strokovno obvlada nudenje pomoči. Samo tekmovanje je potekalo sorazmeroma hitro, s tem pa je rasla tudi napetost tekmovalcev — pripadnikov CZ. Rezultati ocenjevalcev so pokazali, da sta dve ekipi dosegli enako število točk, nakar sta morali izvesti dodatno nalogo (katero pa sta po ocenitvi vseh prisotnih opravili zelo nestrokovno. Vzrok je verjetno v veliki odgovornosti ter tremi ob navzočnosti vseh pripadnikov.)

Ekipa civilne zaščite prve medicinske pomoči TZ Litostroj je med 28 nastopajočimi ekipami zavzela odlično četrto mesto, kar je drugi največji uspeh v dolgoletnem ciklusu tekmovanja. Po naši oceni pa je bila sposobna doseči prvo mesto, toda žal vsi ne morejo biti prvi. Z doseženim rezultatom moramo biti zadovoljni ter hkrati ponosni, da lahko računamo in četo PMP v nudenju pomoči ob kakršnikoli nesreči ali katastrofi.

Ekipa naše civilne zaščite PMP je nastopila v naslednji postavi: Angelina BAJAN, David KRŽIŠNIK, Silvana LEKŠE, Tatjana ČASAR, Bojana ŠKULJ, Iva SIROTKA, Ernestina PANZOVA in Mojca GUZELJ. Po končanem tekmovanju — zaključeno je bilo ob 15. uri — smo članke ekipe povabili na skromno kosilo kot zahvalo za njihov trud in dobro uvrstitev.

Na koncu naj pripomnim, da bi bilo potrebno v bodoče organizirati namesto tekmovalnega sistema skupno vajo občine Ljubljana Šiška ali pa izvesti tekmovanje tako, da vse ekipe oskrbijo enako poškodbo. Na ta način bi ocenjevalci verjetno lažje ocenili, kdo je boljši. Vsekakor pa še vedno velja načelo: »Važno je sodelovati ter s tem prispevati k razvoju in delovanju civilne zaščite«.

Vinko Štruklec

XII. Poletne športne igre ZPS

Gasilske enote poravnane pred pričetkom »mokrega« tekmovanja (Foto: J. Šmon)

Litostrojski šahisti še vedno ne poznajo poraza. Simon Jerič v napadu!

Zaskrbljeni obrazi ženske gasilske ekipe pred tekmovanjem, kljub vsemu pa je ekipa kasneje dosegla prvo mesto

Najuspešnejša strelska ekipa Litostroja: Nevenka Strnad, Janez Mrkun, Zdenka Grm, Samo Oven, Robert Peterlin, Fani Požeš in Mojca Kadunc

Letos poteka 15 let od ustanovitve SOZD ZPS. Listina o ustanovitvi je bila podpisana v Trbovljah leta 1974. Ob obletnici pa industrijsko gasilsko društvo STT praznuje 40 let delovanja.

Ob tej priložnosti so bile na pobudo športnega referenta SOZD ZPS ORGANIZIRANE XII. poletne igre ZPS. Prvi del je potekal v Trbovljah 20. maja 1989. Organizator in gostitelj STT je pripravil tekmovanje za gasilce, strelce ter šahiste.

Litostrojski kot zmagovalci XI. poletnih športnih iger smo se udeležili tekmovanja v vseh razpisanih disciplinah ter ponovno dokazali, da smo med najboljšimi v sozdu.

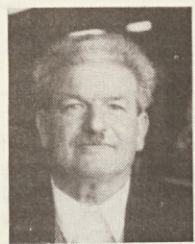
Rezultati:	
Streljanje	
— člani:	1. LITOSTROJ 554 krogov
	2. STT Trbovlje 534 krogov
	3. SOP Krško 518 krogov

— članice:	1. STT Trbovlje 529 krogov
	2. LITOSTROJ 462 krogov
	3. METALNA 457 krogov

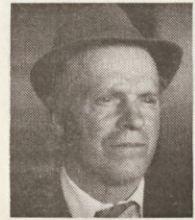
Šah	
— člani:	1. LITOSTROJ
	2. STT Trbovlje
	3. METALNA

Gasilci: moške ekipe	
1. HIDROMETAL	921 točk
2. RIKO	909 točk
3. ATMOS	885 točk
4. LITOSTROJ	882 točk

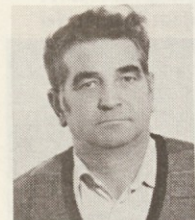
Ženske ekipe:	
1. LITOSTROJ	915 točk
2. ATMOS	904 točk
Pod pokroviteljstvom konference OO ZS ZPS je organizator igre dobro izvedel kljub slabemu vremenu, ki je prav tisti dan hotelo pokazati, kaj zna.	
	J. Š.

V aprilu je odšel v invalidski pokoj Anton PEČJAK, garderoberja.

V Marcu 1989 je

V Litostroj je prišel leta 1959, se zaposlil kot čistilec ulitkov, nato je delal kot žarilec. Ker se mu je z leti zdravje poslabšalo zaradi težkih pogojev dela, je bil leta 1980 premeščen na dela in naloge šamotarja.

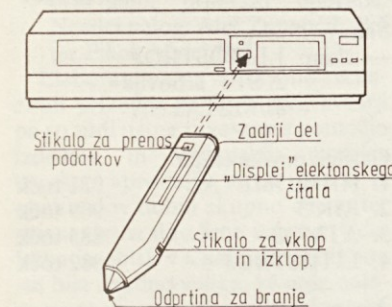

Polno delovno dobo — 40 let v Litostroju — je dosegel naš sodelavec Anton PAPEŽ strojni inženir, ki je skoraj ves čas delal na področju vzdrževanja. Pred štiridesetimi leti je iz vlakovne kompozicije, naložene z razstavljenimi, rabljenimi stroji in napravami, sestavil strojni park. Veliko teh strojev še danes obratuje v podjetju. Prav pri postavljanju strojnega parka in naprav v Litostroju je Toni, takrat še mladenič, pokazal svoje bogato in široko znanje iz tehnologije. Hkrati se je učil in izpopolnjeval. Njegova nemirna žilica po odkrivanju novega na področju tehnike mu

Piše: Peter Poženel

Ko smo črtni zapis prebrali z elektronskim čitalom, enostavno usmerimo zadnji del čitala (sl. 15) proti videorekorderju, pritisnemo na stikalo za prenos podatkov na displej videorekorderja oz. v njegov TIMER in programiranje ene oddaje je končano. Navadno nastavimo štiri programe za obdobje 14 dni ali 21 dni, kar je odvisno od firme in znamke videorekorderja.

Sl. 15. Prenos podatkov programa iz elektronskega čitala na videorekorder

V primeru, ko nimamo tedenske TV sporeda opremljene s črtnim zapisom, imamo pa videorekorder z elektronskim črtnim čitalom, lahko programiramo oddajo s »Tabelo s črtnim zapisom za programiranje« (sl. 16), v kateri so številčni

Odšli so v pokoj

Konec aprila je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka Janja KANDUŠER. V Litostroju se je zaposlila avgusta 1953. leta, od leta 1968 pa je bila tajnica generalnega direktorja. Poznali smo jo po njeni vestnosti, prijaznosti pa tudi ostrini — kadar je bilo to potrebno. Svoje delo je opravljala

25. junija 1989 se je v Srednji šoli tehniških strok Franca Leskoška-Luke upokojila naša delavka Ana KOŽELJ, profesorica geografije.

Maja letos je odšla v pokoj Marija OBERSTAR, vodja prodaje izvoza viličarjev. V Litostroj je prišla že leta 1956 in se zaposlila kot razpisovalka. Po opravljanju najrazličnejših del je leta 1971 prišla v prodajni oddelek tozda TVN.

Pri svojem delu si je vedno prizadevala za odprte, iskrene in tova-

zavzeto in z velikim posluhom za poznavanje ljudi in tovarniške problematike. Ob svojem delu je preživela prenekatere spremembe v tovarni, ki jim je bila priča od blizu, spremljala je tudi delo kar nekaj generalnih direktorjev Litostroja. To so bili gotovo premiki, ki se jim lahko prilagodijo le odločni in sposobni ljudje.

Veseli smo, da je Janja odšla v pokoj polna življenjske moči in načrtov. Kot energični in dinamični osebi ji v pokoj gotovo ne bo dolgčas, želimo pa ji, da bi ga še dolgo zadovoljna uživala v zasluženih prostosti.

Sodelavci

Na naši šoli je bila zaposlena dvanajst let; opravljala je naloge učitelja geografije, zadnjih nekaj let pa je zaradi bolezni delala skrajšani delovni čas ter opravljala vrsto potrebnih opravil. Ob odhodu v pokoj se tovarišici Ani zahvaljujemo za vestno delo ter ji želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

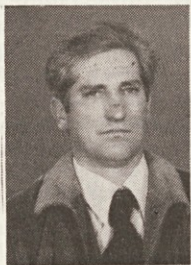
Sodelavci iz SŠTS

riške odnose med sodelavci, svoje dolgoletne in bogate izkušnje pa je z veseljem prenašala na mlajše sodelavce.

Sodelavci, pa tudi ostali Litostrojčani smo jo poznali tudi kot zagrizeno in borbeno športnico, ki je predvsem v smučanju dosegala izredno dobre rezultate in si prizadevala za razvoj športnih dejavnosti v tovarni. Tudi v športu se je izražal njen izreden tovariški duh.

Zaradi njene marljivosti in vztrajnosti se ji najtopleje zahvaljujemo in ji želimo veliko zdravih in uspešnih let v krogu družine.

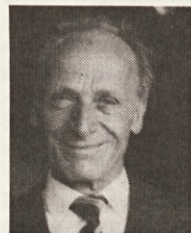
Sodelavci iz prodaje viličarjev

V prijetnem vzdušju smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Janeza DROBNICA, pripravljalca peska v livarni sive litine. V Litostroju se je zapo-

V marcu je odšel v invalidski pokoj Jože GLAVAN, ročni čistilec v jeklolivarni. Pri nas se je zapo-

Konec aprila 1989 sta odšla v zaslužen pokoj dva naša dolgoletna sodelavca in tovariša.

Štefan METELKO se je pri nas zaposlil leta 1953 kot pomožni delavec. Zaradi izrazitih delovnih in človeških kvalitiet je hitro napredoval. Svoje delovno dobo je zaključil kot vrhunski livar — skupinovodja.

želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let. Sodelavci iz jeklolivarne

slil leta 1965 in je ves čas delal na težkih delovnih mestih: izpraznjevanje form, v livni skupini in nazadnje na pripravi peska. Težko delo mu je pustilo posledice, zato je bil predčasno invalidsko upokojen. Čeprav bi si želeli, da bi bil še naprej z nami, mu vendar želimo še dosti zdravih in veselih let v krogu družine.

Sodelavci livarne sive litine

Leta 1986 se je ponorečil in postal invalid, zato ni mogel več opravljati svojega dela.

Vsem širim se za njihov trud zahvaljujemo in jim želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let v pokoj.

Sodelavci iz jeklolivarne

Albert ODEB se je v jeklolivarni zaposlil leta 1952 kot ročni formar. Svoje delo je vseskozi opravljal vestno in vzorno. Zadnjih nekaj let je zaradi nekoliko poslabšane zdravstvenega stanja opravljal dela in naloge skladiščnika modelov. Tudi na tem delovnem mestu nam je bil s svojo redoljubnostjo, ažurnostjo in navseti v veliko korist.

Obema sodelavcema se za njihovo delo in prispevek k razvoju livarne zahvaljujemo in jima

Zeleno, ki umiraš zeleno

Žal ta smreka pri glavnem vходу ni edino drevo, ki ta hip umira v naši tovarni. Najdemo jih povsod in s svojim videzom vzbujajo skrb tistim, ki jih hočejo in znajo opaziti. Ko jih bomo opazili vsi in jim skušali vendarle kako pomagati, bo nemara že prepozno...

Glej, kaj okrog se razprostira: visoka smreka, ki od smoga sahne, od kislega dežja umira... Se vetra ni, da skočno dahne.

(po Igu Grudnu)

Ne trgajmo rož!

Sprašujem se, ali morda nočete okoli sebe gledati lepote narave v cvetenju vrtnic in drugih okrasnih cvetic.

Komaj se spomladi razcvetijo, že jih polomite, kot bi spustili ovce spomladi na ozelenelo grmičevje, da se najedo sveže hrane, ker so morale celo zimo jesti samo suho travo! Tako jih uničite, da ne morejo pognati novih poganjkov, kaj šele znova cveteti!

Kako bi gledali, če bi prišli k vam domov in vam polomili vse vrtnice in

drugo cvetje okoli hiše, vi pa ste se trudili, da bo vaš vrt celo leto lep?

Naša vrtnarica Vikica si tako zelo prizadeva, da bi bila okolica Litostroja urejena, v cvetju in zelenju, vi pa ji vzamete še tisto trohico volje, ki jo ima. Možnost za nakup novih sadik ji Litostroj ne da, ker za to vedno manjka denarja, nekaterim pa se to zdi nepotrebno.

Zato ne uničujte lepote narave in cvetja v našem delovnem okolju! T. Ž.

21. 4. 1989 je odšel v zaslužen pokoj tovariš Andrej PERKO, svetovalec v PUM. Prišel je v Litostroj 21. 11. 1951 in nam ostal zvest do konca delovne dobe. Bil je cenjen in spoštovan med sodelavci zaradi svojega znanja in izkušenj, zato ga bomo dolgo pogrešali

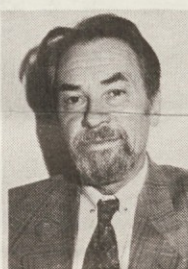
kot svetovaleca pri tehtnih strokovnih odločitvah.

Prijatelji bodo pogrešali njegovo gorenjsko radodarnost v domačih dobrotah, nekateri evropsko naravnost, ki se ji je fizično približal z velikim dolgom do Dolenske. Cvetje in bregovi Krke ga pričakujejo prav tako kot gorenjski hribi.

Želimo si, da bi nas večkrat obiskal, da bi skupaj pokramljali in obudili spomine na dolga skupna leta.

Tovarišu Perku pa želimo, da bi še dolgo užival zaslužen pokoj v krogu svojcev in prijateljev.

Sodelavci

Odšel je v pokoj

Polnih 36 let je delil z nami usodo Mirko Kovačič, diplomirani inženir strojništva. Ko se je v začetku leta 1953 zaposlil pri nas, je še nekaj časa nadaljeval asistentsko delo na ljubljanski strojni fakulteti, nato pa ga je žal prekinil. Kovačič je namreč tudi izredno dober pedagog, kar smo lahko čutili vsi, ki smo sodelovali z njim. Ko je postal »čisto naš«, se je popolnoma posvetil stroki — to je črpalnim napravam. Z znanjem več tujih jezikov mu je bilo omogočeno tudi sodelovanje na vseh večjih domačih in tujih projektih. Tako ima mnogo referenc: Vodovod Sarajevo, HE Džerdap, Sladkorna tovarna Ormož in Virovitica, Delta Nila, Kirkuk.

Kot sam trdi se je največ naučil pri izvajanju in izpeljavi projekta varnostnih črpalk za primarni krog nuklearnih elektrarn, kar je bilo zadnjih nekaj let njegovo delo. Čeprav je to delo timsko, pa smo dolžni vseeno priznati veliko zaslug Zvonimiru Kovačiču za ta uspešen projekt. Z visokim znanjem ter velikim smislom za sistematično delo je uspel soorganizirati to proizvodnjo, kakršne ni bilo do nedavnega v Litostroju, glede zapletenosti, natančnosti ali kvalitete.

Da je za to delo potrebno vrhunsko znanje in vrhunska natančnost, pove tudi podatek, da mora vsak sodelujoči na programu napraviti poseben izpit znanja o nuklearni opremi. Na ta način se je bil marsikdo prisiljen učiti in izpopolniti svoje splošno znanje.

Veliko spoštovanje širokega kroga sodelavcev v podjetju in tudi izven njega pa si ni ustvaril samo s strokovnim delom, temveč tudi s svojim izjemnim človekoljubnim značajem, s svojim že skoraj legendarnim izrekom: »Nalijmo si čistega vina«. Njegovi sodelavci smo zelo zadovoljni, da bo kljub upokojitvi še naprej sodeloval z nami.

Na koncu velja še poudariti, da mora sodobno podjetje, kot naj bi bil Litostroj, imeti vsaj nekaj takšnih projektantov, katere lahko vpiše v svojo referenčno listo strokovnjakov. Takšna lista pa je običajna priloga k vsakemu izvoznemu poslu.

Kljub temu, da odhaja v pokoj, si želimo še veliko uspešnega sodelovanja.

Sodelavci

»Na remont« v terme Čatež

»Medicinsko programiran aktivni oddih je aktivna oblika zdravstvenega varstva, katerega so deležni delavci, ki so pri svojem delu izpostavljeni stalnim obremenitvam lokomotornega aparata, kardiovaskularnega in nevrovegetativnega sistema oziroma so pri delu izpostavljeni fizičnim obremenitvam in neugodnim mikroklimatskim razmeram.«

Tako smo zapisali v pravilniku za MPAO, ki smo ga sprejeli na delavskih svetih nekdanjih tozdog in delovnih skupnostih. Od takrat do danes se je MPAO udeležilo 228 delavcev Litostroja in sicer:

1985 15 (1 eksperimentalna skupina)
1986 122 (4 skupine)
1987 0 — krizno obdobje
1988 60 (2 skupini)
1989 60 (dve skupini, ena že realizirana)

Celoten program se izvaja v Termah Čatež v predsezoni in po njej.

V sodelovanju z medicino dela, službo za varstvo pri delu in v organizacijo sindikata smo od 6. do 16. aprila 1989 na program MPAO poslali 31 delavcev. Izračunali smo, da je povprečna starost predlaganih kandidatov 48,9 leta in povprečna delovna doba v Litostroju 26,6, kar je v skladu s pravilnikom.

Delovni dan na MPAO izgleda približno takole: ob 8. uri zajtrk, od 9.—12. ure športnorekreativne dejavnosti, ob 13. uri kosilo, od 15.—17. ure ponovno športnorekreativna dejavnost, ki je v celoti pod strokovnim vodstvom organizatorja športne rekreacije. Programi se prilagajajo strukturi skupine po intenziteti ter vremenu in po vsebini. Udeleženci MPAO veliko plavajo, hodijo ter tečejo,

izvajajo krepilne in gibalne vaje, igrajo odbojko, badminton ter košarko. Izleti s kolesi so zelo priljubljeni, tisti, ki nimajo problema z ožiljem, obiskujejo savno. Novost v letošnjem programu je igranje tenisa. Kar osem naših delavcev je izrazilo interes za ta šport. Organizator jim je zagotovil loparje, žogice in učitelja ter brezplačno uporabo igrišč. Prvi in zadnji dan MPAO, ki traja 10 dni, je namenjen medicinskemu pregledu in testiranju fizičnih sposobnosti. Na osnovi dobljenih rezultatov so izdelani programi MPAO. Ob koncu sledi svečana zaključna prireditev, na kateri vsi udeleženci prejmejo spominska priznanja. Po desetih dneh se udeleženci MPAO vračajo veseli, zadovoljni, polni novih delovnih moči. Marsikateri spozna, da se s pomočjo športne aktivnosti živi bolj zdravo in bolj bogato.

J. Šmon

AFORIZEM

— V dragih izložbah lahko vidimo že vse, od igle do lokomotive. Ampak tu nekje je za potrošnike tudi slepi tir!

Julij '89

Obisk vrhov: Moličke Peči 2028 m, Poljske Device 1879 m in Križevnika 1909 m

Ti vrhovi skupaj z Velikim vrhom in Veliko zelenico tvorijo dvignjeni rob Dleskovske planote — Veže, ki strmo pada v Robanov kot. Prekinjajo jo številne suhe doline, ki so usmerjene na vzhod, kamor se je v preteklih geoloških dobah odtekalo površinsko tekoče vodovje. To gosto omrežje dolinskih zarez na površju planote zagrajujejo široki in višji hrbti, večinoma poraščeni z rušjem in travnimi zelenicami ali redkimi skalnimi površinami na bolj strmih svetov. Tako tu in tam izstopajo bolj ali manj izrazite vzpetine različnih oblik, gore in vrhovi, nižji od 2000 m, planinsko manj privlačni, čeprav imajo nekatere lastnosti obiskanih gora. Med temi so Dleskovec, po katerem ima planota ime, Deska, Lastovec in drugi. Na vzhodu strani so značilne vrtače in kotliči, na jugozahodu pa ohranjanja nepropustna kameninska osnova na površju vode in studence.

verovzhodu od Velike zelenice se imenuje Molička peč (2028 m), s prostornim vrhom in strmimi stenami v kot Robanove globeli, z bližnjega Dleskovca ima podobo kope. Zelo lep razgled je na mogočno Ojstrico, zeleni Robanov kot pod njo in čez Krofičko še pogled na Olševo, Peco, Obir, Košuto in druge nižje vrhove. Še naprej se razteza močno znižan našagan skalni greben Poljske device 1879 m, ki se proti jugovzhodu spušča v kratkih raztrih skalnih odstavkih čez rušje do idilične opuščene Polšakove planine 1695 m, na severozahod pa pada v širokem razbrazdanem ostenju v osrednji del Robanovega kota. Zadnji vrh grebena ima zaradi končne lege in večje višine značaj široke gore. Prostorni vrh se grezi več sto metrov globoko v Robanov kot, ki kmalu na severovzhodu preide v gozdno pobočje Belšekove planine 1160 m, v tesen Savinje med Iglo in

haufu pot skozi kot na Korošico, sta se vračala čez ta gorski svet prek Polšakove in Belšekove planine v dolino Savinje.

Dostop na vrhove je lahek po brezpotnem vzhodnem pobočju ali v smeri grebena z Velikega vrha. Zaradi slabih prometnih zvez z avtobusom se bomo pripeljali na planino Ravne 1500 m z avtomobili čez Kranjski Rak v dolino Podvolovjek in po gozdni cesti mimo kmeta Planinška, kjer pustimo jeklene konjčke in se dalje odpravimo peš. Poiščemo markirano pot na Korošico in gremo po njej do stare Lučke koče, kjer se odločimo za pot planšarjev mimo Brinove peči na planino Poljšak in naprej na Križevnik, ter po grebenu čez Poljske device, Moličko pač nazaj na markirano pot Luče — Korošica in planino Ravne. Odločimo se pa lahko tudi za nadaljevanje poti mimo stare Lučke koče čez Korita po markirani poti do Sedelca med Dleskovcem in Velikim vrhom, kjer zapustimo markirano pot in se povzpemo po izraziti grapi in brezpotju na sedlo med Veliko zelenico in Moličko pečjo ter nadaljujemo pot po grebenu na vrh Moličke peči, kjer se nam že odpro razgledi. Pot nas naprej vodi po slabo uhojeni ste-

zi, ves čas po grebenu naprej na Poljske device in Križevnik, kjer se nam vedno odpirajo novi razgledi na bližnjo in daljnjo okolico. Del poti s Križevnika se vrnemo in potem nadaljujemo čez planino Polšak mimo Brinove peči nazaj na planino Ravne.

Seveda bomo tudi malicali in počivali, saj pot ne bo kratka in tudi žeja nas bo pestila. Vse je odvisno od vremena, ki nam ga bo zagotovila »sončna uprava«.

Odločitev, po kateri poti gor in po kateri dol, pa prepustimo našim planinskim vodnikom. Zaupajmo jim in jim pomagajmo pri njihovem delu, da nas bodo varno popeljali čez vse te vrhove in nam nudili vse užitke pri

hoji, razgledih, počitkih in seveda zabavi.

Še kratka bilanca poti: vožnje bo okoli 2 dobri uri tja in nazaj, hoje pa približno 8 ur, pa tudi počivali bomo in malicali. Seveda bomo pijačo in jedačo imeli v nahrbtnikih, ker tukaj ni oskrbovanih koč, oziroma sploh ni koč, le planine.

Oprema: planinska za sredogorje, smučarske palice pri hoji ne bodo odveč, tura je nekoliko srednje težka.

Skica poti je posneta po planinski karti 1:25000 GRINTOVA 1987.

Planinski zdravo in na svidenje na izletu!

Opis in skica: Janez Soklič
Vodnika: Lidija Arhar, Janez Soklič

Na izlet

Planinsko društvo Litostroj vabi na izlet po Bratski planinski poti od Sombora preko Ostrca (752 m), Japetiča (879 m), na Pečno (507 m). Na pot se bomo odpravili z vlakom v soboto 1. 7. 1989, do Podsuseda, nato pa z avtobusom in obiskali muzej, kjer bomo dobili prvi žig. Hodili bomo po predvidenem planu. Po prenočitvi bomo pohod drugi dan nadaljevali. Če nam ne bo uspelo ta del poti prehoditi v soboto in nedeljo, bomo še enkrat prenočili in zaključili naš izlet v ponedeljek dopoldne. Vodja izleta bo tovariš Jože Pečjak.

Jože Pečjak

Balinarska sekcija Litostroj

Na lastnih nogah

Kronično pomanjkanje denarja je največji problem športne rekreacije v Litostroju. Od tu izvirajo tudi vsi ostali problemi, kot so pomanjkanje najnujnejše športne opreme, dresov, težave pri udeležbah na raznih tekmovanjih itd. Iz množice teh revnih športnih sekcij, ki se neprestano ubadajo s finančnimi problemi, pa izstopa naša balinarska sekcija, ki si je uspela organizirati vire, iz katerih izvirajo zadostna sredstva, s katerimi ne zadovoljujejo le svojih potreb, temveč finančno pomagajo tudi ostalim litostrojskim sekcijam. In ne samo to, denarja jim še ostaja in z njim imajo posebne namene. Sicer pa o tem kasneje.

O balinanju, balinarski sekciji, o njihovih uspehih, težavah in načrtih so nekoga junjskega sončnega dne (ki pa se je že po eni uri sprevrgel v deževen junjski dan) govorili: Ljubo NOVAK, predsednik sekcije, Mirko HERMAN, član nadzornega odbora sekcije, Stevo POPOVIČ, blagajnik sekcije ter Dušan VULETA, predsednik komisije za šport pri konferenci sindikata — posebej zadolžen za finance.

Da tudi balinarjem ni bilo vedno tako mehko postlano, je pojasnil predsednik sekcije Ljubo NOVAK. Leta 1984, ko je prevzel mesto predsednika, je bila sekcija v globoki krizi in je skorajda razpadla. Pomanjkanju denarja so se pridružile še notranje razprtije, kar je pripeljalo do tega, da so bili prostori z opremo in rekviziti zaklenjeni in je bilo balinanje povsem onemogočeno. Novi predsednik je uspel nesporazume umiriti, naslednji korak, ki ga je bil prisiljen storiti, pa je bila razrešitev finančnih problemov ter nabava potrebne opreme. Ker so bile dotacije sindikata premajhne tudi za zadovoljitev osnovnih potreb sekcije, so člani sekcije na enem izmed svojih sestankov sklenili odpreti bife (vsak dan od 15. do 19. ure), z dobičkom od prodaje pa bi pokrivali stroške samega bifeja in prodaje, predvsem pa bi bil namenjen za potrebe celotne sekcije.

Razume se, da so si najprej kupili opremo, saj brez krogl ni ne balinjanja in ne balinarske sekcije. Kupili so 32 balinarskih krogel (ena takšna krogla stane danes 500.000 dinarjev), drese oz. uniforme za tekmovalce ter ostalo nujno balinarsko opremo. Zamenjali so električno napeljavno ter svetlobna telesa, napeljali vodo v bife ter ga opremili (hladilnik), zamenjali dotrajane klopi ob balinišču ter zaščitili objekt pred rjavenjem.

Z razrešitvijo teh osnovnih problemov si je sekcija odprla pot do nadaljnega in nemotnega delovanja. Trenutno šteje sekcija 63 članov (vsak izmed članov plačuje članarino, ki letno znaša 2 stara milijona) in uspešno sodeluje z vsemi ljubljanskimi balinarskimi klubmi. Vsak izmed teh 64 klubov tudi organizira letne in običajno tradicionalne turnirje, katerih se ekipe naših balinarjev redno udeležujejo. Tudi naša sekcija vsako leto organizira dva turnirja: 25. junija je Kosijev memorial, posvečen pokojnemu dolgoletnemu in zaslužnemu članu naše balinarske sekcije, ter v septembru turnir v počastitev dneva Litostroja. Slednjega se udeležujejo predvsem klubi tovarn, s katerimi Litostroj poslovno sodeluje (Metalna, Gostol, Uljanik, Postojna).

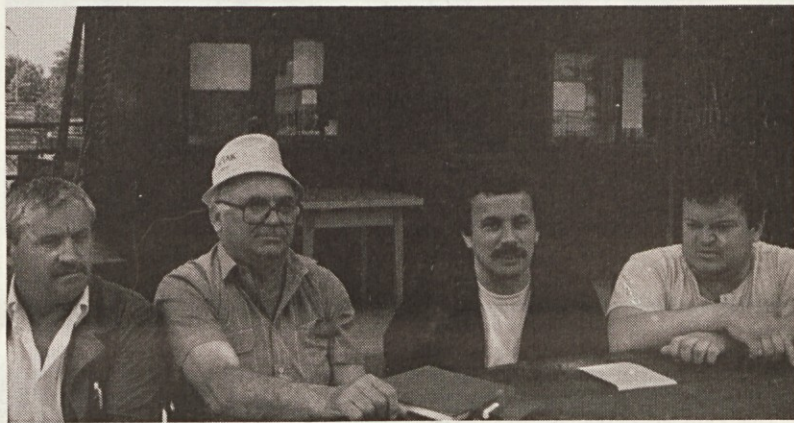
Z eno ekipo tekmuje naša sekcija tudi v drugi ljubljanski balinarski ligi. Tekmovanja so vsak torek med sezono, ki traja za balinarje od maja do pozne jeseni — kar v celoti zneso 18 kol.

Kljub precej številčnemu članstvu pa predsednik balinarjev pravi (njegovemu mnenju pa so se pridružili tudi ostali prisotni), da pogrešajo ženske članice in zato vabijo Litostrojčanke, da si za začetek najdejo kakšno prosto urico in pridejo vsaj poskusit vreči kroglo, prav gotovo jim ne bo žal. S tem pa bodo storile tudi prvi korak k formiranju litostrojske ženske balinarske ekipe.

Treba bo graditi

Ker sem že na začetku nekaj namigoval na posebne namene, ki jih imajo balinarji s svojim prihranjenim denarjem, bo najbolje, da jih lepo počasi razkrijem.

Njihove namene in predloge je razkril Dušan VULETA, ki je glede na svojo funkcijo najprej opozoril na bližajočo se še hujše čase ter v isti sapi nakazal možnost, kako bi se dalo z baliniščem vse več zaslužiti, vendar le pod pogojem, da vanj nekaj tudi vložimo. Zdajšnje balinišče bi bilo potrebno še dograditi oziroma zapreti tako, da bi lahko delovalo celo leto, povsem neodvisno od vremenskih razmer. Takšno balinišče bi v prostih terminih dajali v najem drugim klubom, tako da bi se investicija zelo hitro povrnila in izplačala.

Mirko Herman, Stevo Popovič, Dušan Vuleta in Ljubo Novak pred klubskimi in bifejskimi prostori balinarske sekcije Litostroja

Zadnjo zimo je bilo za enourni najem enega balinišča potrebno plačati 40.000 dinarjev (5000 dinarjev za enega igralca). Glede na to, da bi mi razpolagali s tremi igrišči, ki bi jih nekaj ur dnevno lahko dajali v najem, bi se zbrala kar precejšnja sredstva.

To pa je le ena pozitivna stran te predlagane gradnje. Balinišče bi z dograditvijo dobilo tudi lepšo podobo, saj takšno, kot je sedaj, precej kazi okolico naše delavske restavracije, kar je še bolj očitno po njeni prenovitvi.

Takšen je predlog balinarske sekcije, ki ima na razpolago tudi nekaj v ta namen vezanih sredstev na banki. Vendar pa samo ta sredstva ne zadostujejo za uresničitev tega ambicioznega projekta, zaradi česar bodo balinarji svoj predlog tudi posredovali ustreznim organom podjetja, od katerih pričakujejo podporo ter

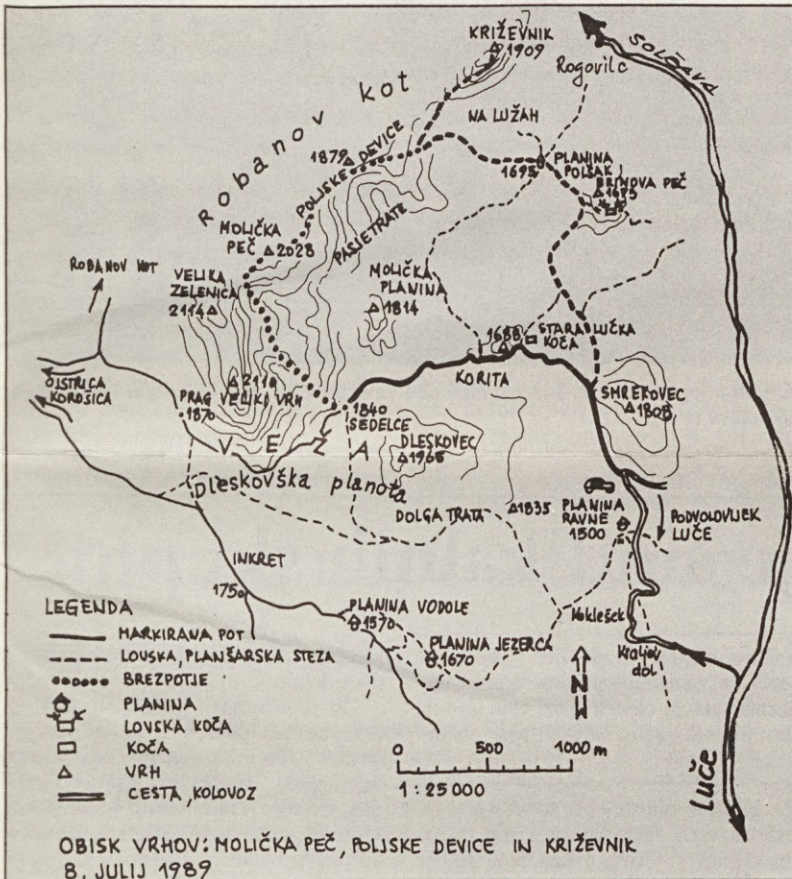
materialno pomoč.

V ta del razprave o finančnih zadevah se je vključil tudi blagajnik sekcije Stevo POPOVIČ, ki je pojasnil, da je imela sekcija v letošnjem letu že za približno 800 milijonov stroškov (nakup balinarskih krogel, zamenjava žlebov na baraki...), ki so jih v celoti pokrili iz svojega žepa, poleg tega pa je nekaj denarja (in to ne malo) še ostalo in so ga vezali na banki s povsem določenim namenom. Omenil je tudi, da so v letošnjem letu dobili od sindikata 50 starih milijonov, ki pa so jih v celoti namenili za organizacijo turnirja ob obletnici Litostroja.

Pri svojem pripovedovanju pa se Stevo POPOVIČ ni zadržal le na suhoparnem področju financ, povedal je še, da je naše balinišče eno izmed redkih prostorov, ki je privlačno in kjer se med sezono redno zbirajo naši upokojenci. Malo posedijo, poklepetajo in veliko balinajo. Imajo tudi svojo ekipo, ki je vabljen na vse turnirje, svojo ekipo pa imajo tudi upokojenke, ki se vsakoletno udeležujejo občinskega turnirja za upokojence. Po njegovem mnenju je balinišče trenutno edini prostor, kjer se lahko zbirajo naši upokojenci, vendar žal le v toplejših mesecih, če pa bi uspeli naše odprto balinišče spremeniti v zaprto, bi se lahko srečevali in rekreirali skozi celo leto.

Govorice se širijo

Razgovor smo končali z govoricami. V zadnjem času se menda po tovarni govo-

OBISK VRHOV: MOLIKČKA PEČ, POLJSKE DEVICE IN KRIŽEVNIK
8. JULIJ 1989

Dleskovska planota je bogata s planinskim cvetjem, kot so Clusijev svišč, mali alpski zvonček spomladi, poleti pa dišeči divji nagelj, na travnih tleh dišeča murka in kot kri rdeč sleč. Lepa za oko je tudi Zoisova zvončnica v skalnih razpokah in v nižjih legah zlato jabolko.

Nad gozdno mejo lahko srečamo trop gamsov in od divjadi še srne, zajce, lisice, kune, gozdne jerebe in divje peteline. Ruševci in planinski orli so že prava redkost.

Nekoliko nižja vzpetina proti se-

Rogovilem. S planine ima gora zaobljen kopast vrh, ki na jugovzhodu prehaja v s travo in rušjem poraščeno pobočje. Ime Križevnik 1909 m izhaja iz trojnega lastništva te gore, na njem se križa treh posestev treh kmetij: Robanove, Belšekove in Polšakove.

To je planinsko še neodkrit svet in odkar je zamrlo planšarstvo, je tukaj človek redek gost. Srečevali bomo gamse in drugo divjad ter našli bogato floro.

Ko je stari Roban kazal dr. Frisc-

Zgodovina balinišča

Nekaj besed o zgodovini balinišča (bolj kot o zgodovini našega balinarstva) je povedal dolgoletni član sekcije ter član nadzornega odbora Balinarske sekcije Litostroj Mirko HERMAN. Po njegovih besedah sega postavitve balinišča v zgodnja šestdeseta leta. (Balinali pa so Litostrojčani seveda že prej, pred več kot tridesetimi leti!) Največ zaslug za postavitev so imeli zdaj že upokojeni Litostrojčani: Venika, Zorž in Kos. Dobrih deset let kasneje je postal predsednik sekcije Marjan HORVAT, ki je ob pomoči drugih aktivnih članov sekcije uspel doseči, da se je nad tremi balinišči naredila streha, ki je omogočila balinanje tudi v deževnem vremenu. Tu gre omeniti prizadevanje in pomoč tov. Sabola ter celotnega Litostroja. Gradnja strehe je trajala približno dve sezoni, vložena je bila ogromna količina prostovoljnih ur dela članov balinarske sekcije, material za gradnjo pa je prispeval Litostroj — to je bil odpisan material in ostanki.

V začetku sedemdesetih let so si člani sekcije poleg balinišča postavili tudi barako, namenjena je bila predvsem za sestanke in shranjevanje opreme, v zadnjih letih pa tudi za bife. Del barake (eno sobo) so balinarji odstopili v uporabo Planinskemu društvu Litostroj. Ta baraka — glavni stan balinarske sekcije — je pravzaprav naša nekdanja glavna vratarica, ki so jo člani sekcije obnovili in povečali. Način dela je bil enak kot pri postavljanju strehe: prostovoljno delo in litostrojski odpisani material.

Na koncu je tov. Herman omenil še nekaj športnih uspehov naših balinarjev v vseh teh letih. Predvsem se lahko pohvalimo, da je naša sekcija dala kar nekaj vrhunskih igralcev, nekateri igrajo tudi v zvezni ligi (Peter Vergilas, Miro Dobrivojevič), sicer pa je naša ekipa dve ali tri sezone tekmovala v prvi ljubljanski ligi, predlani pa so bili naši balinarji tudi kandidati za prvo republiško ligo.

t.š.

Izobraževanje v podjetju

Razmišljanja, ugotavljanja in cilji

Vsem zaposlenim v podjetju Litostroj je zagotovo pomembno, kakšen bo razvoj naše organizacije, kakšne poslovne rezultate bomo dosegali. Nič nam ne bo dano, vse bomo morali ustvariti s svojim delom, v pogojih, ki jih bomo imeli. Žal smo v kriznem obdobju gospodarstva naše družbe. Odkrivamo in osvajamo spoznanja, ugotovitve, družbene norme in vrednote, o katerih še včeraj nismo razmišljali — včasih nam ni bilo dopuščeno svojih razmišljanj tudi javno izreči in argumentirati — in se uspavali v konformizmu in čakanju na rešitev, ki nam jo bo prinesel »nekdo«, za katerega niti nismo vedeli natančno, kdo je to.

Posledice vsega tega nas postavljajo »po hitrem postopku« v trdo realnost ekonomske stvarnosti — zakonitosti tržnega gospodarstva; sebi zagotavljati pogoje gospodarjenja in osvajanja trga izdelkov in storitev naših proizvodnih programov. V našem podjetju je to trenutek, ko moramo spoznati, da nismo kolektiv nergačev, ki bi stalno tarnali in se pomilovali nad stanjem, s katerim nismo zadovoljni, temveč smo kolektiv z bogastvom znanja, izkušenj in pripravljenosti, da svoj razvoj planiramo, uresničujemo, spremljamo in usmerjamo sami: razvoj organizacije in vsakega posameznika v njej. Kolektiv ima moč v sposobnem posamezniku in vsak posameznik ima moč v kolektivu!

Samo odgovor kvalitetno in v roku opravljeno delo nas bo vključilo v Evropo in ostali svet.

Ta spoznanja pa postavljajo pred nas zahteve, ki jih ni možno prelagati na jutri. Kar takoj se jih moramo lotiti. Vsak na svojem delovnem področju. Skupno vsem delovnim področjem — torej delu, nalogam in aktivnostim — pa je izobraževanje, usposabljanje za življenje in delo v informacijski družbi — družbi intelektualiziranega dela. Informacijska družba pa je tudi pri nas že stvarnostna parola ali futurizem. Zato

skušajmo osvojiti nujnost ugotovitve, da je izobraževanje sestavni del dela in nalog vsakogar — tudi v našem podjetju, v katerem imamo pogoje za to — tako materialne, finančne kot tudi kadrovske. Bogastvu znanja in izkušenj naših sodelavcev je treba dati le možnost: načine in oblike prenosa ob hkratnem stalnem izpopolnjevanju, inoviranju znanja in izkušenj, da se nam ne bi zgodilo, da bi bile izkušnje neskladne z razvojem tehnike in tehnologije ter ustvarjalne filozofije nasploh!

Za operacionalizacijo tega razmišljanja nam je potrebna dobra organizacija izobraževalne dejavnosti v podjetju, ki mora zagotavljati demokratičen odnos vsakogar v organizaciji, da bo svoj strokovni razvoj vzel sam v svoje roke in si s tem zagotavljal obstoj in položaj, ki ga je že dosegel, še pomembnejše pa je, da bo usmerjal tudi svoje napredovanje z izpopolnjevanjem zahtevnih pogojev zahtevnejših prihodnih nalog in dela. Garancija, da posameznik delo in položaj v organizaciji obdrži ali da napreduje, morajo biti le njegovi rezultati dela, ki so posledica njegovega znanja in izkušenj.

Predlog pravilnika o izobraževalni dejavnosti v podjetju je izdelan. Organizirana je javna obravnava, ki bo

trajala vse poletje in bo v zaključnem delu potekala tudi preko delnih zborov delavcev.

Konec septembra bomo pravilnik sprejeli na delavskem svetu podjetja.

Usposabljam mentorje

Kadrovske skromno a z veliko zagnanosti in odgovornosti zasedeno delovno področje izobraževalne dejavnosti v podjetju ne miruje v pasivnem odnosu in ne čaka »blagoslova ideologij«, pač pa po zahtevah stroke aktivno pričinja izobraževalne procese, za katere ve vodstvo podjetja in strokovna služba, da so prvenstveni.

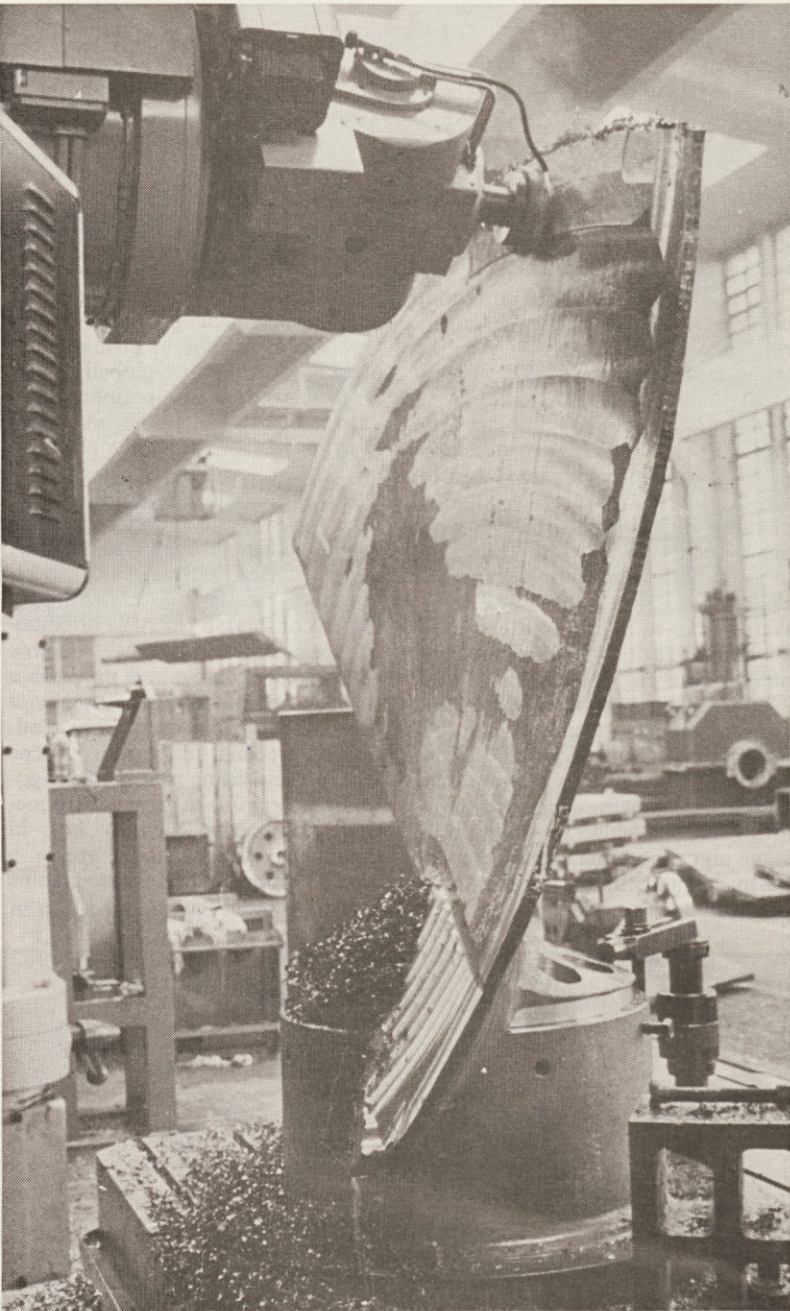
Eden takšnih izobraževalnih procesov je usposabljanje mentorjev in inštruktorjev. To je zagotavljanje uveljavitve dela kadrovske funkcije — prenosa znanja in izkušenj, ob tem pa vemo, da je področje kadrovske funkcije mnogo širše; mentorji in inštruktorji v mnogočem pomagajo doseči širino kadrovske funkcije.

Usposabljam vodilne in vodstvene delavce za izrekanje osebnih ocen v delovnem procesu

Naš osebni dohodek je ugotovljen in merjen po metodologiji sistema nagrajevanja v podjetju. Pri delu pa vsak posameznik dosega povprečne, nadpovprečne (pa tudi podpovprečne) rezultate! Le-te bomo v prihodnje ocenjevali in izrekli osebno oceno. Z izrekanjem osebne ocene lahko vedno ustvarjamo konfliktno situacijo — tem bolj, čim manj smo »zreli« za kritiko in razgrinjanje lažne socialne solidarnosti in zgrešene humanizma. Zato je prav, da se čim bolje usposobimo za človeško zelo občutljivo aktivnost, a za organizacijskega vodjo nujno razvito sposobnost.

Za zaključek tega prispevka še tole misel: Znanje daje najboljše obresti, bolje je vedeti — znati kot imeti. Naša prihodnost bo odraz sedanjih odločitev, ki bodo oplemenitene z novimi odkritji.

M. Žvan

Gonilna lopata za HE Vrhovo med obdelavo na CNC stroju Colgar — petosna obdelava (Foto E. L.)

Obisk iz Finske

Na povabilo Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in Zveznega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Jugoslavije sta v začetku junija obiskala Slovenijo predstavnika sindikata kovinarjev Finske Erik Lindfors (sekretar sindikata) in Vaino Lehtinen (sekretar okrožja).

Med svojim tridnevnim obiskom naj bi se v razgovorih s predstavniki naših sindikatov seznanila z aktualnim položajem in delom sindikata v Jugoslaviji in Sloveniji, predstavniki sindikatov pa naj bi se pomenili tudi o pospešenih integracijskih procesih v evropski skupnosti.

Poleg razgovorov s predsednikom slovenskega sindikata tovarišem Ravnikom ter predsednikom sindikata kovinarske in elektroindustrije Slovenije ter razgovora s predstavniki občinskega sveta ZSS občine Ljubljana-Šiška (šišenska občina je bila izbrana zaradi tega, ker je v njej največ združene kovinarske industrije), je program njenega obiska zajemal tudi obiske ter razgovore s predstavniki sindikata in vodstva treh večjih slovenskih podjetij oziroma delovnih organizacij: Litostroj, Železarne Jesenice in Tomos.

Naše podjetje sta finska predstavnika obiskala že prvi dan svojega obiska. V Litostroju ju je sprejel predsednik naše konference sindikata Vasja Kreft, v razgovoru pa so sodelovali: predsednik RO sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije Albert Vodovnik, sekretar istega odbora Vladimir Bizovičar ter sekretar sindikalnega sveta občine Ljubljana-Šiška Miro Podbevšek. Razgovor je bil dejansko obojestranska izmenjava informacij o organiziranosti in delovanju sindikata v Finski in Jugoslaviji. Finska sindikalista je predvsem zanimala organiziranost sindikata v (našem) podjetju, izobraževanje naših delavcev (kako je organizirano in koliko sredstev namenjamo izobraževanju ter kako nameravamo re-

ševati presežek delovne sile). Izvedela pa sta tudi, da v tem trenutku zaradi sprememb, do katerih prihaja v organiziranosti gospodarstva, še iščemo svoj pravi položaj in vlogo. Iz pojasnil o organiziranosti in delovanju finskega sindikata pa so bile očitne razlike med klasičnim zahodnim sindikatom ter sindikatom v socialističnih deželah. Na Finskem se sindikat financira z vlaganjem denarja v delnice, glavno orožje v boju za pravice delavcev ter za izpolnjevanje zahtev sindikata pa je (v dolgih letih delavskih bojov za svoje pravice preizkušen in učinkovit način) štrajk. Štrajk kot dejanska akcija, ko se o zahtevah dogovarjajo na nivoju države, ali pa kot grožnja s štrajkom (predvsem na občutljivih mestih v proizvodnji in poslovanju). Pravice delavcev (plače, dopusti...) pa so na Finskem urejene s kolektivno pogodbo, ki jo ob zaposlitvi delavca podpišeta sindikat in delodajalec, kar pomeni, da je sindikat dolžen poskrbeti (s vsemi sredstvi) za uresničevanje pogodbe.

Upamo, da bo izmenjava izkušenj in mnenj prispevala k uspešnosti delovanja obeh sindikalnih organizacij, predvsem na področju uresničevanja zahtev sindikata, ki so, vsaj kar se nas tiče, v glavnem še vse preveč deklarativne narave.

t. š.

Izobraževanje sindikalnih skupin

V republiškem sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bil letos od 22. do 26. maja seminar za sindikalne delavce, namenjen predvsem predsednikom IO OOS. Seminarji potekajo v izobraževalnem centru skozi celo leto in so namenjeni izobraževanju sindikalnih delavcev vseh panog industrije ter občinskih, republiških in zveznih ustanov.

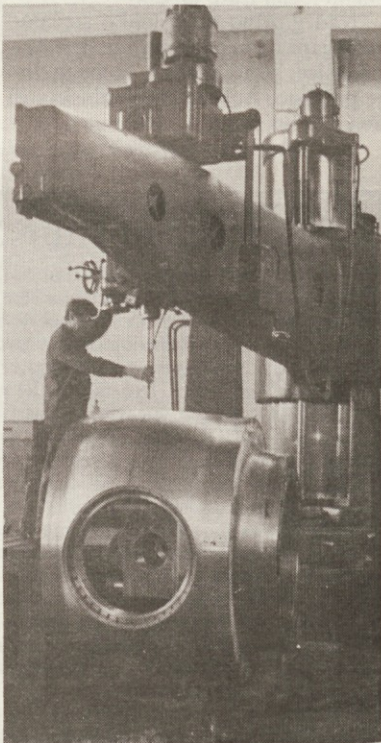
V omenjenem terminu je občinski sindikalni svet Ljubljana-Šiška poslal na seminar 15 delavcev, od tega 9 iz naše DO. Skupno je na njem sodelovalo 40 slušateljev, zbranih iz vseh koncev Slovenije. Udeleženci smo bili z različnih področij dela, od industrije, šolstva, sisov, rudarstva do UNZ. Prav tak način izbire udeležencev je zelo posrečen, saj omogoča, da se seznanijo z delom sindikalistov iz različnih področij dela. Prav hitro pa tudi ugotoviš, da je največ problemov in težav prav v proizvodnih panogah in v šolstvu. Še ena ugotovitev se mi zdi zelo značilna, največje zanimanje obstaja pri sindikalistih, ki prihajajo iz okolij, kjer imajo trenutno velike težave, ali pa so jih nedolgo tega imeli! Tako so bili letos zelo aktivni Štajerci (mari-borski štrajki), tovarišica iz ljubljanske Avtomontaže (prisilna uprava) in seveda tudi Litostrojčani. Je pa treba priznati, da smo bili lani nekaj mesecev po štrajku na podobnem seminarju še bolj aktivni. Bili smo željni novih znanj, še posebno o delovanju sindikata v novih, zaostrenih pogojih gospodarjenja. Na seminarju smo izvedeli veliko novega, tudi to, da se premika tudi na občini in republikah, da ne pobirajo samo članarine, kot mislimo včasih. Ugotovili smo tudi, da obstajajo še zelo velike razlike med teorijo in prakso in si bo moral sindikat nekatere pravice še izboriti. Prav tako pa bo moral pridobiti sindikat v svoje aktivne vrste več strokovnih sodelavcev (ekonomistov, pravnikov, inženirjev, saj je zmotno mišljenje, da je sindikat samo organizacija, ki skrbi, da dobi delavec ceneno ozimnico, malo športa in kulture, če se posreči

še kakšen piknik, pa so vsi z vodstvom vred zadovoljni, samo da se ne vtikajo še v organizacijo! Zaželen si pri preganjanju delavcev, ki preveč postajajo naokrog, ki grejo prehitro na malico! Ni pa lepo niti zaželeno, če vprašaš, s čim se stimulira delavca, da ne bi postopali naokrog, kako so jim uredili prehrano, da se jim ne bi bilo treba več kot polovico časa, ki ga imajo namenjenega za odmor, drenjati v vrsti in se pri tem še bati, da ne bodo prišli do prvega kotla. Ne zaradi sindikata, ampak zaradi slabega vodstva se moramo še vedno ukvarjati s takimi čisto banalnimi problemi. Problemi pa so tudi, in to bistveni, predvsem na strokovnem področju. Ker smo delavci različnih poklicev in se na vse stvari res ne moremo spoznati, smo na primer samoupravne akte in pravilnike sicer malo prelistali, vendar jih le spremljali z zaupanjem v »strokovne« službe, da so napisani pošteno in tudi »po meri ljudi«. Ko pa malo bolj prelistas stvar, ugotoviš, da le ni vse tako, kot bi moralo biti. Tovariš direktor je dal delati statut podjetja v »kooperacijo« (ne vem, kaj dela naša močna pravna služba in koliko nas je vsa ta stvar stala?), prepisal in dopisal ga je strokovnjak, vendar akt še vedno ni popoln. Ne vem, če je slučajno izpuščena kakšna pravica ali pristojnost, vem pa, da so izpuščene vse bistvene pristojnosti in pravice sindikata! Nekaj podobnega je tudi s pravilnikom o delovnih razmerjih, ki ti na primer pri odločanju višine letnega dopusta vse lepo in pravilno uredi in razporedi (po zakonu). Naše strokovne službe pa naredijo izračun, ki ga delavci v najtežjih pogojih dela krepko občutijo. Čigave stro-

kovne službe so to in v čigavem interesu delajo?

Da so seminarji tudi za sindikalne delavce res potrebni, ni nobenega dvoma. To dokazujejo tudi lanske udeleženci, sindikalisti kot so: Finžgar, Cigale, Kreft, Likar, Štalc, Pirc, Udir, Tomšič in še nekateri. Gotovo so vam poznani, saj so bili v zadnjem letu dokaj aktivni. Upamo, da bodo z zahtevnim sindikalnim delom še nadaljevali in da se jim bo priključilo čim več novih aktivistov.

S. Pugelj

Glava gonilnika za HE Falo na končnem vrtnanju, ko ima za seboj že 84 delovnih operacij (Foto: E. L.)